

"Det är som att de berättar om något hemskt som om det vore deras frukost"

En kvalitativ studie om hur stöd-
personer tolkar mäns utsatthet

Hannah Bauhn Eriksson & Ellen Vesterlund Andersson

Handledare
Magnus Karlsson

Abstract

Arbetets art:	Kandidatuppsats [SOCK10], 15 hp, VT26
Sidantal:	44
Titel:	”Det är som att de berättar om något hemskt som om det vore deras frukost”
Författare:	Hannah Bauhn Eriksson & Ellen Vesterlund Andersson
Handledare:	Magnus Karlsson
Datum:	27 maj 2026
Sammanfattning:	I studien har vi undersökt hur stödpersoner tolkar och beskriver mäns utsatthet för brott. Studien bygger på semi-strukturerade intervjuer med stödpersoner på Brottsofferjouren och analyseras med hjälp av tematisk analys. Den teoretiska utgångspunkten är symbolisk interaktionism och hegemonisk maskulinitet. Resultatet visar att stödpersonerna beskriver män som mindre benägna att söka stöd och som mer sakliga, återhållsamma och distanserade i stödsamtal. Mäns utsatthet förstås ofta i relation till maskulinitetsnormer, där ideal om styrka och självständighet påverkar både männens hjälpsökande och stödpersonernas förväntningar. Sammanfattningsvis visar studien att stödpersoners tolkningar kan bidra till att reproducera normer kring män, maskulinitet och offerskap genom en ömsesidig tolkningsprocess mellan stödperson och stödsökare.
Nyckelord:	Brottsoffer, maskulinitetsnormer, stödpersoner, brottsofferstöd, manliga brottsoffer

Innehåll

Förord.....	iv
1. Inledning.....	1
<i>1.1 Bakgrund</i>	<i>1</i>
1.1.1 Att vara ett brottsoffer	1
1.1.2 Manliga normer	2
1.1.3 Brottsofferjouren - Sveriges största aktör inom brottsofferstöd.....	3
<i>1.2 Syfte och frågeställning</i>	<i>3</i>
<i>1.3 Avgränsningar</i>	<i>4</i>
2. Tidigare forskning	6
<i>2.1 Burcar - Spänningen mellan maskulinitet och offerskap.....</i>	<i>6</i>
<i>2.2 Kullberg och Skillmark - Maskulinitetsnormer i socialt arbete med brottsutsatta män</i>	<i>8</i>
<i>2.3 Bodin - Maskulinitet, stigma och mäns begränsade hjälpsökande</i>	<i>9</i>
<i>2.4 Sammanfattning.....</i>	<i>10</i>
3. Teori.....	12
<i>3.1 Symbolisk interaktionism.....</i>	<i>12</i>
3.1.1 Spegeljaget.....	12
3.1.2 Thomas teorem	13
<i>3.2 Hegemonisk maskulinitet.....</i>	<i>15</i>
4. Metod	17
<i>4.1 Metodologiskt angreppssätt.....</i>	<i>17</i>
<i>4.2 Urval av tidigare forskning</i>	<i>17</i>
<i>4.3 Urval och deltagare.....</i>	<i>18</i>
<i>4.4 Datainsamling</i>	<i>19</i>
4.4.1 Semistrukturerade intervjuer	19
4.4.2 Intervjufrågorna	20
<i>4.5 Analys</i>	<i>21</i>
4.5.1 Tematisk analys	21
4.5.2 Kodning	21
<i>4.6 Validitet och reliabilitet.....</i>	<i>22</i>
<i>4.7 Etiska överväganden.....</i>	<i>23</i>
<i>4.8 Metoddiskussion</i>	<i>23</i>

5. Resultatanalys	25
5.1 Tema 1 - Mäns begränsade och varierande hjälpsökande.....	25
5.2 Tema 2 - Sätt att uttrycka utsatthet - saklighet, distans och kontroll.....	27
5.3 Tema 3 - Maskulinitetsnormer som hinder och tolkningsram.....	30
5.4 Tema 4 - Erkännande och legitimitet av män som brottsoffer	35
6. Avslutande diskussion	41
7. Referenser.....	45
8. Bilagor.....	a
8.1 Bilaga 1 – Missivbrev.....	a
8.2 Bilaga 2 - Intervjuguide.....	b

Förord

Vi vill tacka intervjupersonerna som har möjliggjort denna studie. Utan deras värdefulla erfarenhet hade denna uppsats inte kunnat göras. Vi vill även tacka vår handledare Magnus Karlsson, för ett gott samarbete och handledning under hela arbetsprocessen och skrivandet av uppsatsen.

1. Inledning

I dagens samhälle uppstår en paradox när män utsätts för brott (Burcar 2005, s.162). Att vara ett brottsoffer förutsätter ett erkännande, samtidigt som alla som utsätts för brott inte betraktas som "riktiga" offer (Burcar 2005, s. 95). Vad händer när den som utsatts inte passar in i bilden av vem ett offer "bör" vara?

Att vara brottsoffer förknippas ofta med sårbarhet och hjälplöshet, medan manlighet traditionellt sett kopplas till styrka, handlingskraft och självständighet (Burcar 2005, s.17; Kullberg & Skillmark 2017, s.61). Detta skapar en spänning där mäns utsatthet riskerar att bli svår att erkänna, både för andra och för dem själva. Tidigare forskning visar att män i lägre utsträckning än kvinnor söker stöd efter att ha utsatts för brott, och att de ofta har svårare att identifiera sig själva som offer. I en studie uppgav hela 76% av männen att de inte ens uppfattade sig själva som brottsoffer (McLeod et al. 2024, s.1398; Bodin 2025).

Samtidigt visar forskning att professionella aktörer inom brottsofferstöd ofta kan tolka mäns utsatthet utifrån etablerade maskulinitetsnormer, vilket kan leda till att männens behov av emotionellt stöd osynliggörs, vilket påverkar hur männen bemöts och vilken typ av stöd som erbjuds (Bodin 2025, s.35; Kullberg & Skillmark 2017, s.62). Mot denna bakgrund undersöker denna studie hur stödpersoner inom Brottsofferjouren beskriver och tolkar mäns utsatthet och hur detta kan förstås i förhållande till maskulinitetsnormer.

1.1 Bakgrund

1.1.1 Att vara ett brottsoffer

Att vara ett offer anses inte vara ett entydigt fenomen, utan det är ett subjektivt fenomen. Det innebär att det inte är samma sak för alla människor, även om det befinner sig i samma situation och har utsatts för samma sak. Orsaken är att deltagarna spelar roll (Christie 2001, s.47).

Under 1960-talet växte intresset för att forska kring brottsoffer (Burcar 2005, s.13). Begreppet brottsoffret dyker upp först 1971 och får efter det ett ökat intresse i vetenskapliga arbeten (Tham 2001, s.28). Att frågan om brottsoffer har vuxit kan enligt Henrik Jensen bland annat bero på ett mer individualiserat samhälle. Människor är mer isolerade än tidigare, vilket medför att vi blivit mer ängsliga och att man upplever sig som mer viktimerad (Tham 2001, s.35). Johannes Boutellier menar istället att det handlar om gemensamma normer och tankar. När man upprätthåller dessa normer genom att reagera starkt när de bryts, skapar det en sammanhållning genom att man förstärker och bekräftar de rådande normerna (Tham 2001, s.35).

Man anser att brottsoffer är en individ som har rätt att ställa krav på sin omgivning på att bli behandlad med respekt och förståelse. Även att man har rätt till att få stöd i olika former (Tham 2001, s.28). Det innebär att brottsoffer ska bemötas som individer med rättigheter, där deras upplevelser erkänns och respekteras snarare än att ifrågasättas eller skuldbeläggas. Respekt och förståelse kan innebära att omgivningen och myndigheter undviker att skuldbelägga brottsoffret och istället visar empati.

Det finns en tendens att idealisera offer. Det betyder att vissa grupper, personer eller individer anses vara lämpliga offer, som särskilt utsatta och lätta att sympatisera med (Burcar 2005, s.18). Det finns således allmänna idéer om vem som är ett offer och vem som inte är det. Bilden av offret som finns är att offret är sårbar, oskyldig och försvarslös. Bilden av offer och gärningsman ses som motsatsen till varandra och detta är inte objektiva kategorier utan socialt skapade (Burcar 2005, s.18).

1.1.2 Manliga normer

Lika som det finns en bild av "offret" så finns det också en bild av "mannen" och "manlighet". Det finns ett specifikt sätt att vara man på som är socialt konstruerat vilket innefattar egenskaper och personer som ses som "manliga". Manlighet förknippas med tapperhet, styrka, aktivitet och handlingskraft. Många forskare menar att det finns ett samband mellan män, manlighet och våld där männen använder våld som ett tecken på

manlighet och för att konstruera sin manlighet. Det är ofta i skildringar av brott män som framställs i förövarens position. Detta är för att man kan dra en parallell mellan “manliga” egenskaper och egenskaperna hos en idealisk gärningsman, men att “offrets” karaktärsdrag stämmer dåligt med de “manliga” egenskaperna (Burcar 2005, s.19–20). Sammanfattningsvis finns det stereotyper av “manlighet” som gör att mannen ofta i allmän debatt framställs som gärningsman och att bilden av offret är tvärtom (Burcar 2005, s.17).

1.1.3 Brottsofferjouren - Sveriges största aktör inom brottsofferstöd

Varje år får mer än 60 000 personer stöd av Brottsofferjouren, det gör organisationen till Sveriges största aktör inom brottsofferstöd. Organisationen har funnits sedan 1988 och organisationens uppdrag, enligt Brottsofferjourens (2026) egen webbplats, är att ge ”medmänskligt stöd och att säkerställa att brottsoffers rättigheter tas till vara” (Brottsofferjouren 2026).

Brottsofferjouren är en ideell, sekulär och partipolitiskt obunden organisation som ger stöd till brottsoffer, vittnen och anhöriga kostnadsfritt och oavsett brottstyp (Brottsofferjouren 2026).

Brottsofferjouren Sverige består av självständiga och lokala jourer som verkar i hela landet, samt via en nationell stödlinje. Det erbjuds stöd på många språk och alla engagerade har avgett ett tystnadslöfte. Brottsofferjouren är etablerad i alla kommuner i Sverige och i nästan alla domstolar. De samarbetar med bland annat polismyndigheten och har sedan februari 2025 fått i uppdrag att ta emot alla brottsoffer som vill ha stöd (Brottsofferjouren 2026). Det innebär att brottsoffer ska bli tillfrågade vid polisanmälan om de vill ha stöd från Brottsofferjouren. Däremot måste man inte anmäla för att få tillgång till stöd.

1.2 Syfte och frågeställning

Idag finns en hel del forskning om mäns utsatthet för brott, liksom de stödinsatser som erbjuder stöd till brottsoffer. Samtidigt finns det en stor kunskapslucka där det

fortfarande är oklart hur stödpersoner, de som faktiskt möter brottsoffer, kan bidra till att upprätthålla och reproducera normer som påverkar hur män erkänns som offer.

Det uppstår en intressant spänning, där stödpersoner har i uppgift att hjälpa och stötta brottsoffer samtidigt som forskning visar att män har svårare att bli erkända som offer. Det framstår som särskilt relevant att undersöka hur dessa aktörer själva tolkar mäns utsatthet och det är i den problematik som denna studie har sin utgångspunkt. Syftet med studien är att undersöka hur stödpersoner inom Brottsofferjouren beskriver, tolkar och förstår mäns utsatthet. För att uppfylla studiens syfte kommer följande frågeställningar att besvaras:

- Hur beskriver och tolkar stödpersoner mäns utsatthet?
 - Hur påverkar maskulinitetsnormer stödpersoners tolkningar och bemötande av mäns utsatthet?

1.3 Avgränsningar

Brottsoffer är enligt FN den som utsatts för brott, vittnen, anhöriga och andra som försökt ingripa vid brottet (Brottsofferjouren 2026). Den definition som används som utgångspunkt i studien är att brottsofferbegreppet endast innefattar den som har utsatts för brott.

I denna studie har fokus riktats mot stödpersoner snarare än brottsutsatta män. Detta val grundar sig i studiens syfte, som är att undersöka hur mäns utsatthet tolkas och bemöts inom brottsofferstödjande verksamheter. Till skillnad från enskilda utsatta individer möter stödpersoner ett stort antal brottsoffer, vilket ger dem en möjlighet att identifiera återkommande mönster, hinder och behov i mötet med män som utsatts för brott. På så sätt kan det bidra med en bredare förståelse av hur mäns utsatthet framträder inom stödverksamheten. Genom att studera stödpersoners perspektiv riktas fokus mot hur män som brottsoffer förstås i stödverksamheten, snarare än på männens egna erfarenheter. Det möjliggör en analys av hur föreställningar om maskulinitet kan påverka tolkningar och bemötande. Sådana föreställningar behöver inte enbart uttryckas av de utsatta

männen själva, utan kan också präglas av de stödpersoner som möter dem. Stödpersoner kan därmed både reproducera och utmana normer kring manlighet och offerskap i sitt arbete.

Någon avgränsning utifrån de utsatta männens ålder eller typ av brottsutsatthet gjordes inte. Det beror på att studiens fokus ligger på hur stödpersoner beskriver och tolkar mäns utsatthet, snarare än att undersöka specifika grupper av män. Genom att inte begränsa urvalet utifrån exempelvis ålder eller brottsofferkategori skapades en möjlighet att fånga en bredare bild av hur män kan förstås som brottsoffer. En avgränsning av brottstyp hade riskerat att i förväg styra vilken typ av utsatthet som synliggörs. I stället möjliggör detta tillvägagångssätt att stödpersonernas egna tolkningar och erfarenheter får stå i fokus. Det är i linje med studiens syfte som är att undersöka hur mäns utsatthet konstrueras och erkänns i samband med stödverksamhet.

Studien är begränsad till ett geografiskt område som berör åtta kommuner. Den geografiska avgränsningen gjordes för att möjliggöra en mer fördjupad analys inom ett och samma sammanhang. Genom att fokusera på ett begränsat antal kommuner, där alla intervjupersoner är verksamma inom samma brottsofferjour, blir materialet mer jämförbart. Stödpersonerna arbetar inom liknande ramar och utgår från samma riktlinjer, vilket minskar skillnader som annars hade kunnat bero på olika verksamheter. Det är relevant för studiens syfte, eftersom fokus ligger på hur stödpersoner beskriver och tolkar mäns utsatthet, snarare än på eventuella geografiska skillnader. Avgränsningen har även gjorts utifrån praktiska förutsättningar. Samtidigt innebär detta att resultaten inte kan generaliseras till hela Sverige, men de kan ändå bidra med en ökad förståelse för hur mäns utsatthet kan tolkas inom brottsofferstöd i en lokal kontext.

2. Tidigare forskning

2.1 Burcar - Spänningen mellan maskulinitet och offerskap

I *Gestaltningar av offererfarenheter* intervjuar Burcar (2005) ett antal unga brottsutsatta män med fokus på hur de unga männen skapar bilder av sig själva och hur de förmedlar det i intervjuerna efter att ha varit utsatta för brott. Genom att berätta vad man varit med om så skapar man också en identitet och det som är intressant är om identiteten de förmedlar stämmer överens med identiteten av ett offerskap (Burcar 2005, s.30). Männens självbild förändras efter att de blivit utsatta för brott. I intervjuerna framkommer det att män uppger att de förlorar självständighet, handlingskraft och frihet att agera (Burcar 2005, s.59). Detta är främst påtagligt gällande våld i nära relation, där könsnormer gör att männen ifrågasätts då de inte uppfattas kunna upprätthålla maktbalansen i relation till kvinnor. I sin tur påverkar detta också mäns status i förhållande till andra män.

Viktimologin har i stor utsträckning varit inriktad på kvinnor och barn. Genom dessa skildringar av män och kvinnor i förhållande till brott så skapas, förmedlas och upprätthålls stereotypa bilder av mannen som gärningsman och kvinnan som offer (Burcar 2005, s.15). Tidigare forskning visar att det finns tydliga föreställningar om hur en person som utsatts för brott förväntas reagera, bete sig och uttrycka sina känslor (Burcar 2005, s. 87). En central del i detta är att den utsatta ska kunna prata om det som hänt, då samtal ofta framställs som en viktig del i bearbetningen av brott. Inom brottsofferstödande verksamheter, såsom Brottsofferjouren, betonas särskilt vikten av medmänskligt stöd, där möjligheten att prata om sina upplevelser ses som grundläggande (Burcar 2005, s. 88–89). Föreställningen om samtalets betydelse framstår därmed som etablerad och självklar.

Samtidigt visar forskningen att män ofta inte lever upp till dessa förväntningar. De beskrivs som mer återhållsamma i hur de uttrycker sina känslor och kan ge intryck av att må bra trots att de egentligen upplever svårigheter (Burcar 2005, s. 90). Detta kopplas till normer kring maskulinitet, där egenskaper som styrka, kontroll och självständighet värderas högt, medan sårbarhet i större utsträckning förväntas döljas (Burcar 2005, s. 91). Känslouttryck är därmed inte enbart individuellt utan formas i relation till sociala och kulturella normer, där kön spelar en central roll (Burcar 2005, s. 106).

När utsatta män beskriver sina känslor för brottslingen sker det i återhållsamma termer. Det gör att gärningspersonen blir mindre betydelsefull och förlorar sin maktposition. Genom att beskriva dem som löjliga tar det manliga brottsoffret tillbaka överläget, vilket kan ses som ett sätt att motsätta sig en identitet som ett offer (Burcar 2005, s.130). Det kan även ses som att de motsätter sig ett påtvingat offerskap (Burcar 2005, s.132). Männerna skapar i intervjuerna en identitet som befinner sig mellan att vara man och att vara offer (Burcar 2005, s. 163). Genom mer indirekta känslubeskrivningar konstruerar de ett alternativ till mer traditionella sätt att uttrycka känslor. Detta kan förstås som en strategi för att hantera spänningen mellan maskulinitet och offerskap. Samtidigt visar forskningen att känslouttryck är nära kopplade till självbilden (Burcar 2005, s. 132). Även om män ofta beskrivs som att de har svårt att prata om känslor, uttrycker de i själva verket känslor, men på ett sätt som inte förknippas med sårbarhet eller lidande (Burcar 2005, s. 131–132).

Det manliga offret tycks vara en paradox då "mannen" och "offret" är varandras motsatser (Burcar 2005, s.162). Burcar finner att många män har svårt att presentera sig som både en man och ett brottsoffer, eftersom det inte är "manligt" att vara ett offer och männen hamnar i en sorts klyfta mellan två separata kategorier (2005, s.79). Brottsofferdiskursen utgår från ett "kvinnligt" offer, som svagt och sårbart. Detta gör att män inte förväntas vara offer och blir mindre naturligt för män att identifiera sig med en offerroll eller tas på allvar som offer (Burcar 2005, s.164).

Att män har svårt att uppnå offerstatus kan också bero på kroppens storlek och styrka. Burcar (2005, s.9) skriver att en stor och stark kropp, vilket ses som manligt, förväntas både kunna ha kraft och att skydda sig från våld. Det finns en allmän bild som framställs i våld i nära relation som en binärt kodad dynamik där en stor man utsätter en liten kvinna för våld. Denna bild kan bidra till att män har svårt att se sig själva som offer och få det stöd de behöver.

Vidare visar forskning att det finns en föreställning om ett "idealt" brottsoffer, där lidande och viljan att prata om sina upplevelser utgör centrala delar. Att inte uttrycka känslor eller behov av stöd på detta sätt kan därför uppfattas som en avvikelse från denna norm. Mäns sätt att hantera och uttrycka sin utsatthet riskerar därmed att tolkas

som att de inte är i behov av stöd, vilket kan påverka hur deras situation förstås och bemöts. På så sätt blir kön en viktig faktor i konstruktionen av vem som erkänns som ett "riktigt" brottsoffer (Burcar 2005, s. 95).

På så sätt möjliggörs en konstruktion av ett offer som framstår som handlingskraftigt och kontrollerat. Männen tycks därmed delvis acceptera en offerposition, samtidigt som de är motvilliga till att fullt ut identifiera sig som brottsoffer (Burcar 2005, s. 163). Ytterligare ett brott mot manlighetsnormer är att be någon annan om hjälp. Det kan hindra den brottsutsatte mannen från att polisanmäla, då det anses vara skamligt (Burcar 2005, s.142).

Burcar (2005) har inkluderats i studien eftersom hennes forskning ger en djupare förståelse för hur manligt offerskap konstrueras i relation till maskulinitetsnormer och föreställningar om det "ideala" offret. Studien har dessutom varit relevant eftersom flera av Burcars (2005) resultat återkommer i vårt empiriska material, vilket stärker rimligheten och trovärdigheten i våra tolkningar.

2.2 Kullberg och Skillmark - Maskulinitetsnormer i socialt arbete med brottsutsatta män

I en intervjustudie har Kullberg och Skillmark (2017, s.55) undersökt hur socialarbetare tolkar mäns position i könsordningen och hur detta påverkar deras syn på mäns utsatthet för våld. Studien visar att socialarbetares arbete med unga utsatta män präglas av föreställningar om maskulinitet.

Bakgrunden till studien är, enligt författarna, att bilden av det ideala offret oftare överensstämmer med kvinnor än med män. Detta skapar en motsättning mellan föreställningen om mannen och rollen som offer, vilket kan göra det svårare att tolka män som brottsoffer (Kullberg & Skillmark 2017, s.62).

Vidare menar Kullberg och Skillmark (2017, s.55) att det, utöver individens egna upplevelser, även är professionellas föreställningar som spelar en viktig roll för hur mäns utsatthet förstås och bemöts. Studien visar hur socialarbetare tolkar mäns position i

könsordningen och hur detta påverkar deras syn på mäns utsatthet för våld. Resultaten pekar på att socialarbetare i viss utsträckning reproducerar traditionella könsföreställningar, där maskulinitet förknippas med styrka, kontroll och handlingskraft (Kullberg & Skillmark 2017, s.61–62).

Dessa föreställningar påverkar i sin tur vilka förväntningar som riktas mot män som brottsoffer. Socialarbetare beskriver exempelvis att män kan ha svårt att uttrycka känslor som rädsla och sorg, att de kan ha svårigheter att se sig själva som offer samt att de ofta saknar stöd från sitt sociala nätverk (Kullberg & Skillmark 2017, s.62). Det framkommer även att det finns föreställningar om att män upplever särskild skam i situationer där de inte lever upp till traditionella maskulinitetsideal, exempelvis om de utsätts för våld av en kvinna (Kullberg & Skillmark 2017, s.59).

Studien av Kullberg och Skillmark (2017) är relevant för denna studie eftersom den belyser hur professionellas föreställningar om maskulinitet påverkar förståelsen av mäns utsatthet, vilket i vår studie går att jämföra med stödperson och stödsökare. Studien fungerar därmed som ett analytiskt stöd och möjliggör även en jämförelse mellan tidigare forskning och våra egna resultat.

2.3 Bodin - Maskulinitet, stigma och mäns begränsade hjälpsökande

I en intervjustudie med våldsutsatta män (Bodin 2025, s.31) framkommer det att män har svårt att se sig själv som våldsutsatta offer. Detta beror delvis på att det saknas skildringar av mäns våldsutsatthet i media eller andra offentliga sammanhang, vilket gjort det svårt för männen att själva identifiera sig som utsatt. En av männen berättar att män inte identifierar sig som offer förrän det har gått väldigt långt. Det stämmer överens med Hine et al. som menar att samhälleliga normer kring maskulinitet gör det svårare för män att se sig själva som offer och söka hjälp. Detta eftersom de inte blir trodda, blir förlöjligade eller själva blir skuldbelagda och ses som förövare (Hine, B., Bates, E. A. & Wallace 2022, s.2).

Forskning visar att män i lägre utsträckning än kvinnor söker hjälp efter att ha utsatts för våld eller brott. Enligt Bodin (2025, s. 12) hade endast en mindre andel utsatta män i

Sverige sökt stöd eller hjälp. Detta mönster återkommer även i internationell forskning, där flera studier pekar på att mäns hjälpsökande påverkas av en kombination av individuella och strukturella faktorer (Hine, B., Bates, E.A. & Wallace, S. 2022, s.21). Återkommande hinder för män att söka hjälp är känslor av skam, stigma och rädsla för att inte bli trodd. Dessa känslor är nära kopplade till maskulinitetsnormer, där det kan uppfattas som oförenligt med manlighet att erkänna utsatthet eller behov av hjälp. Män kan därför undvika att söka stöd för att inte framstå som svaga eller förlora sin självbild (Bodin 2025, s. 35). Dessa tolkningar kan få konsekvenser för hur stöd ges. Bodin (2025, s. 10) visar exempelvis att manliga offer i högre utsträckning bemöts som rationella och därför oftare erbjuds praktisk hjälp snarare än emotionellt stöd. Detta kan stå i kontrast till männens egna behov, då många uppger att de söker just emotionellt stöd, vägledning och någon att prata med (Bodin 2025, s. 35).

Vidare framkommer att många män upplever att stödinsatser inte är riktade till dem. Exempelvis beskriver flera att de främst möter information om kvinnojourer när de söker hjälp, vilket skapar en känsla av att inte tillhöra målgruppen och bidrar till en upplevelse av osynliggörande (Bodin 2025, s. 49). Även bristande förtroende för rättsväsendet och stödinsatser kan fungera som hinder (Bodin 2025, s. 13).

Bodins (2025) studie inkluderas i denna studie eftersom den undersöker hur maskulinitetsnormer påverkar mäns hjälpsökande och erfarenheter i stöd. Flera av studiens resultat ligger nära de teman som framkommer i denna studie, vilket gör den särskilt användbar.

2.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis visar den tidigare forskningen att mäns utsatthet påverkas av normer om hur män ska vara och av idéer om det "ideala brottsoffret". Forskningen visar också att professionella som arbetar med brottsoffer kan ha egna föreställningar som påverkar hur de ser och bemöter mäns utsatthet. Trots detta finns det ganska lite forskning om hur stödpersoner faktiskt beskriver och tolkar mäns utsatthet i sitt arbete. Den här studien vill därför undersöka hur stödpersoner beskriver och tolkar mäns utsatthet, och om det kan bidra till att upprätthålla och reproducera maskulinitetsnormer i mötet med mannen.

Tidigare forskning har i stor utsträckning fokuserat på brottsutsatta individers erfarenheter, medan mindre uppmärksamhet har riktats mot hur stödverksamheter och stödpersoner förstår och hanterar mäns utsatthet. Genom att istället undersöka stödpersoners tolkningar bidrar denna studie med kunskap om hur "systemets" respons på manliga brottsoffer kan se ut och hur interaktionen mellan stödsökare och stödperson kan reproducera manliga normer. Det är något som är viktigt, då sådana tolkningar kan påverka mäns möjligheter att erkännas som offer och få tillgång till stöd.

3. Teori

Valet av teorier har grundat sig i vad som bäst förklarar fenomenet vi ville undersöka och förklara. Valet gjordes efter all empiri hade samlats in, för att möjliggöra en analys nära empirin. I empirin var interaktion en central del av det valda fenomenet, vilket ledde till att vi började undersöka interaktionistiska perspektiv och därefter fördjupade oss i dessa teorier. Vidare blev maskulinitetsnormer tydligt framträdande genom hela det empiriska materialet, vilket gjorde det teorivalet naturligt och relevant för analysen.

3.1 *Symbolisk interaktionism*

I denna studie används symbolisk interaktionism som övergripande teoretiskt ramverk.

Symbolisk interaktionism är ett sociologiskt perspektiv som betonar att människors självbild, identitet och handlingar formas genom social interaktion. En central del är att människor inte reagerar direkt på objektiva händelser utan på de betydelser vi skapar i mötet med andra (Sarnecki & Carlsson 2022 s.130).

Utifrån detta synsätt formas förståelsen av jaget och omvärlden i det sociala mötet mellan individer, där språk, tolkningar och andras reaktioner spelar en avgörande roll.

Verkligheten är därmed inte enbart given, utan något som kontinuerligt skapas och förhandlas i sociala sammanhang (Collins 1994, s.263).

I det följande presenteras två centrala begrepp inom detta perspektiv: spegeljaget och Thomas teorem, vilka används för att analysera hur sociala tolkningar kan påverka självbild och handlingar.

3.1.1 Spegeljaget

Charles Cooley var en av de tidiga teoretikerna inom symbolisk interaktionism och utifrån den symboliska interaktionismen utvecklade Cooley sin teori om spegeljaget, där han visar hur vårt jag formas genom hur vi tror att andra uppfattar oss.

Cooley menar att jaget inte är något fysiskt eller vår kropp, utan våra tankar, känslor, viljor och önskningar (Cooley 1922, s.180–181). Jaget är medfött, men Cooley (1922, s.175-176) menar att jaget utvecklas och formas genom erfarenheter och kontakt med andra människor. Jaget är en känsla som ständigt förändras och nyanseras, men som är

komplex och inte kan förklaras, utan endast kännas. Jaget ses som någonting socialt och således kan vi endast förstå jaget genom att kolla på hur vi känner och relaterar oss själva till andra (Cooley 1922, s.173–174).

Det sociala jaget är tankar och idéer vi får från att vara med andra människor. Jaget och vår självkänsla skapas således i det sociala livet, i interaktion med andra och hur vi uppfattar dessa interaktioner (Cooley 1922, s.182). Jaget är därför alltid kopplat till andra människor och vårt medvetande kring andra människor, eftersom det är den delen av oss som försöker utveckla och förstå i relation till andra. Vi använder språk tillsammans med andra, och därför formas också vårt tänkande genom social kontakt (Cooley 1922, s.184–185).

Cooley myntade begreppet *spegeljaget* för att förklara detta. Begreppet syftar på att vi ser oss själva och skapar en identitet utifrån hur vi tror att andra ser oss. Vi tänker oss hur vi ser ut i andras ögon och hur de dömer oss. Jaget består således av tre delar: Hur vi tror att andra ser oss, hur vi tror att de bedömer oss och hur vi själva känner över det. Känsla av exempelvis skam eller stolthet är därför tydligt kopplat till hur vi tror att andra ser på oss. Det viktiga är alltså inte vad andra faktiskt tycker, utan vad vi tror att de tycker. Detta kommer att påverka hur vi känner oss och ser oss själva (Cooley 1922, s.187–188).

Cooleys teori om spegeljaget används i denna uppsats eftersom den belyser hur individers självbild påverkas och skapas av sociala interaktioner, vilket är relevant för i detta fall stödsamtalet med stödpersonen. Med hjälp av spegeljaget kan vi diskutera hur stödpersonernas föreställningar om män som brottsoffer skulle kunna påverka hur männen uppfattar sig själva och sin utsatthet.

3.1.2 Thomas teorem

Det som senare kom att kallas för Thomas teorem formulerades först i Thomas och Thomas (1923) bok *Child in America*. I boken beskrivs hur unga avvikande personer formas av sin sociala miljö, snarare än biologiska faktorer. Thomas och Thomas (1923, s.171–172) skriver att framväxten av personlighetsdrag, beteendereaktioner, livsstrategier och utveckling formas av andra människors attityder. Andra människors tankar,

föreställningar och attityder är alltså beteendeformande faktorer och är vidare en av de mest betydelsefulla faktorerna för personlighetsutvecklingen. Beteendet påverkas både av samhälleliga institutioner och av andra människors agerande, eftersom dessa tillsammans formar de situationer vi befinner oss i.

Thomas och Thomas (1923, s.171–172) framhäver att det inte är objektiviteten och sanninghalten som är det viktiga för en persons utveckling. Det är individens uppfattning av situationen och hur hen tolkar den som är det viktiga. Personens omedelbara beteende är kopplat till dennes definition av situationen oavsett hur nära den är en objektiv sanning.

Robert K. Merton vidareutvecklar Thomas teorem genom att formulera idén om att “om människor definierar situationer som verkliga, är de verkliga i sina konsekvenser” (Merton 1968, s.483). Han betonar att människor inte enbart reagerar på objektiva egenskaper i en situation, utan också, och ibland främst på den mening som situationen får för dem (Merton 1968, s.483–484). När en situation väl har tolkats på ett visst sätt, blir det denna tillskrivna betydelse som styr både individers handlande och de konsekvenser som följer av detta beteende (Merton 1968, s.484).

Merton beskriver även hur detta kan leda till så kallade självuppfyllande profetior, där en från början felaktig uppfattning om en situation får människor att agera på ett sätt som gör att uppfattningen faktiskt blir “sann” i praktiken. På så sätt kan missförstånd och felaktiga föreställningar förstärkas och leva kvar genom människors handlingar (Merton 1968, s.485). Detta innebär att sociala tolkningar inte bara beskriver verkligheten, utan också aktivt bidrar till att skapa den.

Samtidigt visar Merton att Thomas teorem också kan användas för att förstå hur negativa spiraler kan brytas. Genom att ifrågasätta den ursprungliga definitionen av situationen och ersätta den med en ny tolkning kan de handlingsmönster som upprätthåller den självuppfyllande profetian förändras. När den initiala tolkningen inte längre styr beteendet, förändras också de sociala konsekvenserna och den tidigare “verkligheten” förlorar sin verkan (Merton 1968, s.486). Däremot framhåller Merton att det ofta är svårt i praktiken att bryta dessa etablerade tankemönster och omdefiniera situationer på nya sätt (Merton 1968, s.487).

Thomas teorem används i denna studie eftersom teorin synliggör hur människors tolkningar av situationer kan få verkliga konsekvenser i sociala interaktioner. Teorin blir relevant för att förstå hur stödpersonernas föreställningar om män som brottsoffer kan påverka bemötandet samt männens egen förståelse av sin utsatthet. Genom teorin kan studien analysera hur föreställningar och förväntningar i stödsamtalen inte bara beskriver situationen, utan också kan bidra till att forma den.

3.2 Hegemonisk maskulinitet

Den övergripande genusteorin förklarar hur kön och makt fungerar i samhället (Connell & Lindén 2008, s.111). Utifrån den utvecklas begreppet hegemonisk maskulinitet, som används för att förstå maskulinitetsnormer. Inom detta begrepp finns olika typer av maskulinitetspositioner, såsom hegemonisk, underordnad och förhandlande (Connell & Lindén 2008, s.114).

Hegemonisk maskulinitet, som är utvecklat av Connell, används för att förstå hur normer kring manlighet formas och upprätthålls i samhället. Teorin utgår från att det finns en könsnorm som dominerar och definierar det ideala sättet att vara man på. Det bidrar till att legitimera mäns överordning och kvinnors underordning (Connell & Lindén 2008, s.115). Det är ett normsystem och idealet kan förstås som en riktlinje som män bör förhålla sig till, vilket skapar hierarkier mellan olika sätt att vara man på (Connell & Lindén 2008, s.115). Det gör även att den inte är statisk, utan är föränderlig och omförhandlas (Connell & Lindén 2008, s.114–115). Detta utgör en central del av genusordningen i västerländska samhällen och samspelar med andra faktorer som klass och etnicitet (Ungdomsstyrelsen 2013, s.23).

Inom teorin identifieras flera olika maskuliniteter i relation till den hegemoniska normen, som står i hierarki till varandra (Connell & Lindén 2008, s.114). Underordnad maskulinitet avser former av manlighet som exkluderas, som exempelvis homosexuella män. Det definieras genom att den kopplas till femininitet och bryter mot normen för manlighet (Connell & Lindén 2008, s.116–117). Förhandlande maskulinitet beskriver män som inte lever upp till det manliga idealet men ändå drar nytta av kvinnors underordning och därmed ändå bidrar till att upprätthålla genusordningen (Connell & Lindén

2008, s.117). Alltså är hegemonisk maskulinitet idealet för hur man som man förväntas vara, förhandlande är de män som indirekt bidrar till att upprätthålla systemet genom att acceptera fördelarna av kvinnors underordning, samt underordnad, som bryter mot normen och har lägst status.

I en svensk kontext, som i *Hjältar och monster: samhällssyn och värderingar hos unga*, har teorin fått stort genomslag och bidragit till att synliggöra hur maskulinitetsnormer formas i relation till olika faktorer (Ungdomsstyrelsen 2013, s.25). Forskningen betonar hur dessa normer dels skapar hierarkier mellan män och dels samtidigt upprätthåller kvinnors underordning.

Sammanfattningsvis visar hegemonisk maskulinitet hur normer kring hur man bör vara man inte bara formar individers identitet, utan också reproducerar bredare strukturer som påverkar makt. Detta blir relevant för denna studie för att kunna tolka och förstå hur stödpersonerna i Brottsofferjouren beskriver och förhåller sig till mäns utsatthet, samt hur deras föreställningar om maskulinitet kan påverka hur de själva agerar i stöd-samtalen. Teorin möjliggör därmed en analys av hur maskulinitetsnormer inte bara påverkar samhällets syn på män som brottsoffer, utan också kan bidra till att forma både stödpersonerna och männens egen förståelse av utsatthet.

4. Metod

4.1 Metodologiskt angreppssätt

För att undersöka det valda fenomenet har en kvalitativ metod använts med semistrukturerade intervjuer. Valet av kvalitativ metod motiveras av studiens syfte som är att undersöka hur stödpersoner tolkar och beskriver mäns utsatthet. Eftersom fokus ligger på att förstå uppfattningar, tolkningar och meningsskapande processer, är en kvalitativ metod lämplig. Metoden möjliggör en fördjupad förståelse av hur fenomenet konstrueras i social interaktion snarare än att mäta förekomst eller frekvens. För att ha en flexibilitet i processen har ett abduktivt angreppssätt använts. Det innebär ett flexibelt och flytande förhållningssätt mellan teori, metod och empiri (Tavory & Timmermans 2014, s.4). Det valda teoretiska ramverket har därmed påverkat vilka frågor som ställts i intervjuerna, men empirin har styrt vilka delar av teorin som kom till användning. Definitionen vi kommer att använda som utgångspunkt är att brottsofferbegreppet endast innefattar den som anses själv ha utsatts för brott.

4.2 Urval av tidigare forskning

För att utforska fältet inom området användes en bred ingång. Litteratursökningen genomfördes med sökorden “male victims” AND “masculinity norms”, vilket resulterade i bland annat studier av Kullberg och Skillmark (2017) och Bodin (2025). Vidare identifierades ytterligare relevanta källor genom referenslistor, däribland Burcar (2005), Hine (2022) och McLeod (2024). Eftersom vår studie utförs i svensk kontext så har tidigare forskning från Sverige prioriterats.

Eftersom vi använde en bred ingång har mycket av fältet undersökts, men en totalundersökning var inte möjlig på grund av tidsbrist. Därav har forskning som är relevant för studiens syfte och som i ett senare skede även var relevant i förhållande till empirin valts ut. Det innebär att vissa perspektiv har lyfts fram medan andra inte syns, vilket är ett metodologiskt val på grund av tidsbrist samt på grund av utrymmesbrist och relevans. Även om Burcar (2005) är en äldre studie, bedöms den vara central för studiens syfte. Då den kompletteras med nyare studier som bekräftar resultatet anses den fortfarande

relevant och pålitlig. Utöver de källor som är inkluderade har ytterligare litteratur granskats men exkluderats då den bedömdes ha lägre relevans för studien.

Tidigare forskning har i stor utsträckning fokuserat på mäns egna upplevelser av utsatthet, identitet och hjälpsökande (Burcar, 2005; Bodin, 2025; Hine et al., 2022). Även om Kullberg och Skillmark (2017) belyser professionellas perspektiv, behandlas i mindre utsträckning hur stödpersoner i det konkreta mötet tolkar och förstår mäns utsatthet.

Denna studie syftar därför till att komplettera tidigare forskning genom att undersöka hur stödpersoner inom Brottsofferjouren beskriver och tolkar mäns utsatthet. Genom att kombinera teorin om hegemonisk maskulinitet med ett interaktionistiskt perspektiv möjliggörs en analys av både de normer som formar förståelsen av manlighet och hur dessa normer kan komma till uttryck och reproduceras i det konkreta mötet mellan stödperson och brottsoffer.

4.3 Urval och deltagare

Urvalet av deltagare gjordes genom ett målstyrt urval. Det på grund av att vi valde deltagare, det vill säga stödpersoner, på ett strategiskt sätt så att de som valdes ut var relevanta för studiens syfte (Bryman 2018, s.496). Vi kontaktade samordnare för stödpersoner vilka fungerade som gatekeepers för att nå deltagare. Vidare blir urvalet självvalt av deltagarna eftersom deltagarna anmälde sitt intresse för att delta efter information om studien lämnats.

Intervjupersonerna är stödpersoner från Brottsofferjouren, som är i direkt anslutning till utsatta män. Avgränsningen att endast utgå från intervjupersoner från Brottsofferjouren motiverades med att det är den största aktören i Sverige som erbjuder brottsofferstöd samt att det är det stöd som polisen informerar om vid anmälan av brott. Kravet som ställdes på intervjupersonerna var att man bör ha haft kontakt med minst två brottsutsatta män för att ha en förutsättning att svara på intervjufrågorna, men samtliga deltagare hade haft betydligt fler stödkontakter. Jouren som studien har valt att fokusera på är anonymiserad på grund av etiska skäl.

Samtliga deltagare i studien var kvinnor, vilket även speglar könsfördelningen inom stödverksamheten. Av 15 stödpersoner är det endast en man som är aktiv, och urvalet kan därmed ses som representativt för de stödpersoner som i praktiken möter brottsutsatta män. Eftersom studiens syfte är att undersöka hur mäns utsatthet tolkas inom stödverksamheten, läggs inget fokus på stödpersonernas kön i sig. Det innebär även en begränsning, då studien inte fångar hur manliga stödpersoner eventuellt skulle kunna tolka och bemöta mäns utsatthet. Resultaten bör därför förstås i relation till denna specifika kontext.

Åldern på deltagarna varierade, men majoriteten återfanns inom två åldersgrupper, cirka 20–25 år samt 60 år och uppåt. Denna spridning kan bidra till en bredd av erfarenheter och perspektiv, då deltagarna befinner sig i olika delar i livet och kan ha olika perspektiv i sitt arbete som stödpersoner. Samtidigt innebär denna fördelning att vissa åldersgrupper är mindre representerade, vilket kan påverka. Denna fördelning av ålder kan förstås som representativ för stödverksamheten vi undersöker, då hälften är studerande och i 20–30 årsåldern och hälften över 60 år. Volontärarbete utförs ofta av personer som antingen studerar eller har gått i pension och därmed har mer tid att engagera sig ideellt. Det kan dock inte uteslutas att deltagarnas livserfarenhet och ålder har haft betydelse för hur de tolkar och bemöter brottsutsatta män.

Alla deltagare, med undantag av en, har varit verksamma i ett år eller mer, vilket gör att samtliga bedöms ha erfarenhet av att stödja män. Däremot hade olika deltagare haft olika mycket kontakt med män, men frågorna besvarades utifrån det.

4.4 Datainsamling

4.4.1 Semistrukturerade intervjuer

Semistrukturerade intervjuer tenderar att vara flexibla och intervjufrågorna följa och anpassas efter intervjupersonernas svar. Målet med vår studie är att få fram detaljerade och djupa svar, vilket gör semistrukturerade intervjuer till det mest lämpliga alternativet (Bryman 2018, s.262). Intervjuerna genomfördes med en semistrukturerad intervjuguide, där

övergripande teman och öppna frågor användes. Detta möjliggjorde flexibilitet i intervju-situationen, där följdfrågor kunde ställas och respondenterna gavs utrymme att utveckla sina svar. Forskaren skriver en planerad intervjuguide, men frågorna behöver inte nödvändigtvis komma i samma ordning som intervjuguiden eller för de olika intervjuerna (Bryman 2018, s.263). Fokuset för en semistrukturerad intervju är således intervjupersonernas tolkning, förståelse och attityder (Bryman 2018, s.263), vilket är i linje med studiens syfte.

Semistrukturerade intervjuer valdes som datainsamlingsmetod eftersom de ger utrymme för deltagarna att utveckla sina resonemang och beskriva erfarenheter med egna ord. Det är relevant i denna studie där syftet är att fånga hur stödpersoner själva tolkar och förstår mäns utsatthet. En semistrukturerad intervjuguide möjliggör också följdfrågor och fördjupning vilket bidrar till mer nyanserade och detaljerade svar.

Studien bygger på intervjuer med fem intervjupersoner. Intervjuerna genomfördes genom den digitala mötestjänsten Zoom under cirka 45 minuter och spelades in med ljudupptagning.

4.4.2 Intervjufrågorna

Intervjufrågorna som används är utformade efter vissa teman som anses aktuella för frågeställningen. I intervjuguiden har intervjufrågorna placerats på ett sätt så att de frågor som rör samma tema följer varandra på ett bra sätt. Under intervjun är man däremot inte låst till guiden utan har möjlighet att under intervjuens gång ändra ordningen av frågorna och ställa passande följdfrågor som inte var planerade i förväg (Bryman 2018, s.545), vilket möjliggör att mer nyanserad och utförlig information kan samlas in. Intervjufrågorna har formulerats för att få svar på undersökningens syfte men inte på ett ledande sätt (Bryman 2018, s.566).

Vid formulering av intervjufrågorna har fokuset legat på vilka teman som anses framträdande och viktiga, samt vilken information som anses viktig att få fram av intervjupersonerna. Frågorna har försökt formuleras enkla och inte mångtydiga (Bryman 2018, s.322).

Samtidigt har stödpersonernas uppdrag tagits i beaktning och frågorna formulerats som med sin erfarenhet förväntas kunna svara på (Bryman 2018, s.326).

4.5 *Analys*

4.5.1 Tematisk analys

Det empiriska materialet har analyserats med en tematisk analys, där återkommande mönster och teman i materialet har identifierats (Bryman 2018, s.705). Valet av tematisk analys är relevant för studiens syfte, då metoden möjliggör en systematisk identifiering av hur stödpersoner talar om och konstruerar manliga brottsoffer. Genom att synliggöra återkommande sätt att uttrycka sig kan analysen fånga centrala mönster i hur fenomenet förstås och beskrivs.

Analysen har genomförts i flera steg där intervjuerna först transkriberades och därefter kodades utifrån återkommande mönster i materialet. Transkriberingen genomfördes så noggrant som möjligt, det vill säga att skratt, pauser och så vidare inkluderades, med viss anpassning för att underlätta läsningen sedan. Koderna organiserades sedan i övergripande teman som fångar centrala aspekter av hur manliga brottsoffer beskrivs, vilket stämmer med Brymans (2018, s. 704–705) beskrivning av tematisk analys.

Analysen har även haft en kritisk utgångspunkt, där fokus har legat på att synliggöra hur stödpersonernas beskrivningar av manliga brottsoffer bidrar till att forma och reproducera vissa föreställningar om utsatthet. Detta innebär att utsagorna inte enbart förstås som neutrala beskrivningar av mäns utsatthet, utan som socialt konstruerade tolkningar som påverkas av rådande normer. Genom detta perspektiv blir det möjligt att analysera hur vissa sätt att tala om manliga brottsoffer kan bidra till att förstärka eller ifrågasätta etablerade föreställningar om vem som räknas som ett brottsoffer och hur utsatthet förstås.

4.5.2 Kodning

Kodningsprocessen påbörjades med att läsa igenom materialet utan att notera något, för att få en överblick. Därefter lästes materialet igenom en gång till där intressanta fynd och återkommande mönster identifierades och noterades. Till en början var det nyckelord och

breda teman, för att sedan gå igenom materialet flertalet gånger och förfina dem. Under denna process så grupperades liknande koder tillsammans till mer övergripande teman (Bryman 2018, s.700). Slutligen resulterade det i fyra centrala teman som materialet kodades utifrån:

- Tema 1: Mäns begränsade och varierande hjälpsökande
- Tema 2: Sätt att uttrycka utsatthet - saklighet, distans och kontroll
- Tema 3: Maskulinitetsnormer som hinder och tolkningsram
- Tema 4: Erkännande och legitimitet av män som brottsoffer

Dessa teman valdes då de återkom i intervjuerna och bedömdes vara centrala för att besvara studiens syfte. Temana utgjorde därefter grunden för den fortsatta analysen.

4.6 Validitet och reliabilitet

Validitet innebär huruvida studien "mäter" det den säger sig ska mäta (Bryman 2018, s.465). I denna studie innebär det att undersöka hur stödpersoner tolkar och beskriver mäns utsatthet. För att säkerställa det har intervjufrågorna utformats efter studiens syfte och frågeställningar. Det ökar möjligheten för det empiriska materialet att fånga de fenomen som studien avser.

Reliabilitet inom kvalitativ forskning innefattar extern och intern reliabilitet (Bryman 2018, s.465). Extern reliabilitet avser i vilken utsträckning studien kan replikeras. I denna studie är extern reliabilitet svår att uppnå, eftersom den bygger på semistrukturerade intervjuer med stödpersoner från en specifik brottsofferjour. Eftersom interaktionen mellan forskare och deltagare påverkar datainsamlingen, samt användningen av följdfrågor, kan insamlingen av empiri variera mellan tillfällena. Därav påverkas resultaten av den sociala kontexten. Detta innebär att studien inte är möjlig att exakt replikera, vilket är vanligt inom kvalitativ forskning.

Däremot har reliabiliteten stärkts genom att forskningsprocessen beskrivs på ett transparent sätt, där urval, datainsamling och analys redogörs. Intervjufrågorna har utformats i linje med studiens syfte och intervjuerna har spelats in och transkriberats, vilket bidrar

till en mer noggrann hantering av materialet. Detta möjliggör för läsaren att följa studiens genomförande och bedöma dess kvalitet.

Intern reliabilitet handlar om i vilken utsträckning forskarna delar en gemensam tolkning av det studerade fenomenet (Bryman 2018, s.465). I denna studie har intern reliabilitet eftersträfvats genom att analysen genomförts gemensamt. Materialet har diskuterats och kodats i samråd, vilket bidragit till en gemensam förståelse av de teman som identifierats. Genom denna process har risken för enskilda tolkningar minskat, samtidigt som analysen har förankrats i det empiriska materialet.

4.7 Etiska överväganden

De etiska överväganden som har beaktats genom hela arbetet är konfidentialitetskravet, samtyckeskravet och informationskravet. Valet av att utgå från stödpersonernas upplevelse istället för de brottsutsatta berodde främst på att deltagarna inte skulle uppleva obehag av att delta, samt att inte inkränka på någons privatliv. Deltagarna har blivit informerade om syftet med studien, samt att deltagandet är frivilligt och att man kan avbryta sin medverkan när som helst under studiens gång (Bryman 2018, s.170). De har även lämnat muntligt samtycke samt blivit informerade att samtliga deltagare behandlades med största möjliga konfidentialitet (Bryman 2018, s.170–171). Detta följdes genom att radera inspelningarna från intervjuerna så fort de var transkriberade, men även genom att inte anteckna några känsliga uppgifter som kan leda till att man kan identifiera personer som förekom i studien. Det innefattar även möjliga brottsoffer som stödpersonerna kan beröra i intervjuerna. Deltagarna lämnade även samtycke till att intervjun spelades in.

Brottsofferjouren som intervjudeltagarna är verksamma inom valdes att anonymiseras. Det gjordes för att säkerställa deras konfidentialitet. Det framkom att antalet verksamma inom jouren var väldigt få, varpå beslutet togs att anonymisera den.

4.8 Metoddiskussion

Studien bygger på ett begränsat antal intervjuer, vilket innebär att resultatet inte kan ses som representativt för alla stödpersoner inom brottsofferjourer. Det begränsade urvalet medför också att variationen i erfarenheter och perspektiv kan vara mindre än i en större

studie, vilket kan ha påverkat vilka mönster som framträtt i materialet. Studien är vidare avgränsad till en organisation, vilket innebär att resultaten främst speglar denna specifika kontext och att andra verksamheter kan präglas av andra arbetssätt och förståelser. Samtidigt är studiens syfte inte att generalisera, utan att bidra med en fördjupad förståelse för hur fenomenet kan tolkas i en viss kontext, vilket är i linje med kvalitativ forskningsansats.

Vidare bör det beaktas att analysen av det empiriska materialet bygger på forskarnas egna tolkningar. I en kvalitativ studie är forskaren en aktiv del i kunskapsproduktionen, vilket innebär att resultatet inte kan betraktas som helt objektivt. Forskarens förförståelse, teoretiska utgångspunkter och analytiska val har haft betydelse för vilka aspekter av materialet som uppmärksammas och hur dessa har tolkats. Detta kan ha påverkat vilka teman som identifierats samt hur stödpersonernas utsagor har förståtts. Samtidigt har en medvetenhet kring denna tolkningsprocess funnits genom hela analysarbetet, vilket har varit viktigt för att förhålla sig reflexivt till det empiriska materialet.

5. Resultatanalys

Den tematiska analysen resulterade i fyra centrala teman som beskriver hur respondenterna beskriver och tolkar mäns utsatthet. Temana presenteras och analyseras nedan var för sig.

Stödpersonerna berättar att stödverksamheten i den valda jouren går till så att de får ärenden utdelade från samordnare. Det är personer som redan tackat ja till att ta emot stöd. Sedan har man samtal, främst via telefon, vid tillsammans avtalade tider. Vanligast är det att man talas vid en gång i veckan.

5.1 Tema 1 - Mäns begränsade och varierande hjälpsökande

Respondenterna beskriver att det finns en tydlig skillnad i antalet män och kvinnor som söker stöd. En intervjuperson säger:

Det är ju också så att om man kollar på statistiken för brottsofferjourerna, att det är ju väldigt få män som blivit utsatta och som ringer oss.

Majoriteten av respondenterna beskriver att män utgör en tydlig minoritet bland de hjälpsökande, uppskattningsvis omkring 10–15 procent. Detta stämmer överens med tidigare forskning av Bodin (2025, s.12), som visar att män i lägre utsträckning än kvinnor söker stöd efter utsatthet.

Samtidigt framkommer en avvikande bild i materialet. En av respondenterna beskriver istället en mer jämn könsfördelning:

Jag trodde faktiskt att det skulle vara mest kvinnor men jag får nog säga att det är nog ganska så jämnt i mitt fall.

Hon fortsätter med:

Och som sagt jag vet ju inte hur många sökande det är och vilket av de olika könen så att...det kanske bara är att jag har fått relativt många män, det vet jag ju inte.

Vi kan här se att det framträder en komplex bild i materialet genom den respondent som beskriver att hon i sin egen praktik mött en relativt jämn könsfördelning. Trots hennes egen erfarenhet uttrycker hon en osäkerhet kring om den jämna könsfördelningen kan vara representativ för verksamheten i stort. Hennes resonemang präglas av en återkommande tvekan, där den egna erfarenheten inte ges fullt tolkningsföreträde. Det tyder på att föreställningar om mäns begränsade hjälpsökande kan vara så etablerade att de påverkar hur stödpersoners avvikande erfarenheter tolkas av dem själva.

I slutet av intervjun ges stödpersonen möjlighet att få lyfta fram någonting valfritt som hon tycker är intressant i diskussionen kring män och offerskap. Hon säger då:

Naaee, asså det är bara en fundering jag har. De samordnarna har ju pratat med brottsofferna först och sedan delar dem ju ut ärenden. Och frågan är om där, är det någon skillnad mellan män och kvinnor, vid första kontakten så att säga? Det vet jag ju inte men det är man ju lite nyfiken på, för så är det ju kanske. Och som sagt jag vet ju inte hur många sökande det är och vilket av de olika könen så att...Det kanske bara är att jag ha fått relativt många män, det vet jag ju inte, i alla åldrar. Men just den här första, om de märker någon skillnad, det kanske ni ska klura på.

Resultatet visar sammantaget att stödpersonerna beskriver en ojämn könsfördelning kring de hjälpsökande. Vidare kan resultaten förstås som att föreställningar om mäns begränsade hjälpsökande finns kvar, även när stödpersoners egna erfarenheter pekar i en annan riktning, vilket påvisar att det finns underliggande föreställningar om brottsoffer och stödet som ges. Således finns etablerade uppfattningar som påverkar hur praktisk erfarenhet tolkas och värderas, vilket stämmer överens med tidigare forskning som visar att män inte alltid erkänns som självklara brottsoffer (Burcar 2005), samt att professionella i socialt arbete kan reproducera könsnormer i sin tolkning av utsatthet (Kullberg &

Skillmark, 2017). Tema 1 kan anses positionera sig utanför analysen, men utgör en viktig grund för att visa att könsskillnader och normer finns redan på ett deskriptivt plan.

I de kommande temana analyseras hur dessa uppfattningar kan förstås i relation till maskulinitetsnormer och hegemonisk maskulinitet samt hur de tillsammans med begrepp från symbolisk interaktionism kan påverka tolkningen av mäns utsatthet och det stöd som ges i praktiken.

5.2 Tema 2 - Sätt att uttrycka utsatthet - saklighet, distans och kontroll

Utifrån stödpersonernas svar kan man utläsa att det finns skillnader i hur män och kvinnor uttrycker känslor och att män är mer återhållsamma och mindre emotionella när de uttrycker sig, vilket vi också ser i den tidigare forskningen (Burcar 2005, s. 90). Burcar (2005, s.132, 163) visar på att manliga offer måste skapa en identitet som befinner sig emellan ett offer och en man, och att använda sig av nedtonade känslor och ett sakligt förhållningssätt till sina upplevelser kan ses som en strategi för att lyckas finna balans mellan de två motsatta identiteterna.

Flera stödpersoner framhåller att det kan vara svårare att “nå fram” till män, då de i mindre utsträckning reflekterar kring sina känslor eller sätter ord på dem. En intervju-person säger:

Alltså de kan väl vara det känslomässiga där. “Hur får det dig att känna?”, kan det ha svårt att svara på ibland, utan mer så det gör mig ledsen, det är inte så mycket gräva i känslorna.

Beskrivningarna av mäns sätt att uttrycka sig präglas återkommande av ord som saklighet, distans och fokus på konkreta omständigheter. Detta framträder exempelvis i följande utsaga:

Männen är mest arga tycker jag och, de är frustrerade och de klagar på situationen men de visar liksom inte, några starka känslor. Det är som att de berättar

om något hemskt som om det vore deras frukost. Asså de berättar om en händelse som egentligen är jättejättehemsk men det låter inte som det.

Samtidigt beskriver flera stödpersoner att männens återhållsamhet påverkar hur de själva agerar i samtalen. De uttrycker att de i möten med män ofta behöver ställa fler frågor eller närma sig känslomässiga aspekter på andra sätt, samtidigt som de anpassar sig till en mer konkret och saklig kommunikationsstil.

I sin tur skulle detta kunna leda till att det uppstår föreställningar och förväntningar om manliga offer som en homogen grupp. Det vill säga föreställningar om att alla brottsutsläppta män som de möter i stödsammanhang kan och bör bemötas på samma sätt eftersom de reagerar och agerar likadant och vill ha ut samma sak av samtalen. Vi ser en risk att detta kan göra det svårare att ge stöd som är anpassat efter varje enskild man, eftersom olika behov och sätt att uttrycka sig inte alltid syns i mer standardiserade synsätt. En stödperson säger följande:

Sen kan jag alltid ha med mig att man kanske får ligga på lite mer känslomässigt och fråga mer.

Detta citat indikerar på att man går in med förväntningar på hur mannen kommer bete sig och att man då bör bemöta utefter föreställningen att de inte är lika emotionellt tillgängliga. Likadant nämner en stödperson:

Det är klart kvinnor generellt har nog närmare till...berättar nog mer känslösamt så att säga. Medan män förhåller sig mer till fakta kanske.

Det visar även på att man inte bara har föreställningar om hur männen man bemöter reagerar och agerar, utan även på vad de vill prata om. Samtliga intervjupersoner menar att männen de möter vill ha mer information och mindre emotionellt stöd. På så sätt riskerar dessa föreställningar att påverka hur stödet organiseras i praktiken, där olika typer av stöd erbjuds beroende på kön snarare än individuella behov. Att gå in med föreställningar om hur ett samtal ska utspela sig kan leda till att tolkningarna som stödpersonen

går in med få konsekvenser. Om stödpersonen tolkar situationen som att mannen endast vill ha information och går in med den inställningen, så kommer hen agera som att det är sant, vilket leder till att det får verkliga konsekvenser. När stödpersonen definierar situationen som att mannen främst vill ha praktisk information, påverkar det hur samtalet utformas. Fokuset riktas då mot konkreta lösningar och att ge information, snarare än kanske känslomässig bearbetning. Mannen kan då i sin tur anpassa sig och sitt sätt att uttrycka sig efter dessa signaler och därmed inte uttrycka behovet efter emotionellt stöd. På så sätt riskerar stödpersonens ursprungliga definition av situationen att bekräftas i interaktionen, i en ömsesidig process, vilket är kärnan i Thomas teorem. Föreställningarna kan riskera att bli självuppfyllande. Samtidigt kan tolkningarna baseras på tidigare erfarenheter i möten med brottsutsatta män, vilket visar en spänning mellan ett individanpassat och mer generaliserande sätt att arbeta och möta brottsoffer. Detta kan förstås på det sättet att så länge människor, i detta fall stödpersoner, fortsätter att tro på den första tolkningen så kommer deras beteende förstärka den och därmed göra den sann i praktiken och få verkliga konsekvenser (Merton 1968, s.486). Detta menar vi påverkar stödets kvalitet, då det emotionella utrymmet i samtalet riskerar att begränsas och därmed minskas möjligheten för männen att emotionellt få bearbeta händelsen om det skulle önskas.

Däremot nämns det av en intervjuperson att man ibland kan läsa mellan raderna och även fast det inte uttrycks så vill männen ha emotionellt stöd. Att stödpersonen då går in med förväntningen att männen endast vill ha information och råd, kan leda till att männen inte får det emotionella stödet som kanske önskas. Det tyder på att det finns en osäkerhet i hur stödpersonerna ska bemöta individer som inte uttrycker känslor rakt ut, vilket kan leda till att dessa behov förbises. Män som är mer återhållsamma kan bli förbisedda då man inte vet hur man ska bemöta personer som inte emotionellt är tillgängliga.

Behovet kan finnas, även om de kanske inte vill sträcka ut en hand. Och genom att jag inte riktigt ska gräva så kan det bli en liten, aa det blir ett litet glapp där.

Stödpersonen uttrycker att hen ser att det finns ett behov för mer emotionellt stöd, men att det inte går att möta eftersom det skulle lämna ramen för uppdraget. Det kan leda till att mannen "faller mellan stolarna", eftersom ett identifierat och uttryckt behov av mannen själva inte nödvändigtvis är det stödet som stödpersonen skulle anse att han behövde. Bodin (2025) har tidigare uppmärksammat liknande aspekter, där hon lyfter att manliga offer i högre utsträckning blir erbjudna praktisk hjälp snarare än emotionellt stöd. Hon nämner även att det står i kontrast till männens faktiska behov, då många uppger att de söker emotionellt stöd (Bodin 2025, s.35).

Diskussionen kring detta tema hjälper till att besvara båda frågeställningarna. Det visar först hur stödpersonerna beskriver mäns utsatthet som mer återhållssam, saklig och mindre emotionellt, vilket svarar på den första frågeställningen. Samtidigt belyser temat även hur dessa beskrivningar kan påverka det faktiska bemötandet, eftersom stödpersonerna kan förvänta sig att män främst vill ha praktisk information snarare än emotionellt stöd. Därmed synliggörs hur tolkningar av och förväntningar på hur män uttrycker sig i sin tur kan påverka vilket stöd som ges.

5.3 Tema 3 - Maskulinitetsnormer som hinder och tolkningsram

Intervjupersonerna ger uttryck för en medvetenhet om rådande maskulinitetsnormer och hur dessa på olika sätt kan påverka stödsituationen. Gällande hur intervjupersonerna talar om maskulinitetsnormer under intervjuerna, är det två återkommande ämnen som sticker ut. Det ena handlar om att män ses som mindre känsliga och har svårare att prata om känslor, medan det andra handlar om att det skulle anses fel att som man söka hjälp, eftersom man då ses som svag. De generella normerna som framkommer i intervjuerna är att män ska vara starka, handlingskraftiga och inte visa känslor. Att detta i sin tur påverkar männens benägenhet att söka hjälp och att tala ut om sina jobbiga känslor är någonting som intervjupersonerna är överens om att det stämmer. Detta går bland annat att utläsa från följande citat:

Man måste bryta normen om en man och maskulinitet som är kopplad till styrka och inte svaghet och att känslor är farligt är farligt och känslor är försvagande för en man liksom.

Och jag tror att det är därför många män inte vill söka hjälp för att normen från början påverkar dem att inte vilja även om de kanske är känsllosamma. Sen tror jag att många män straffas också för att de är lite mer känsllosamma eller feminina.

Citaten från intervjupersonerna ger uttryck för att offerskap och de karaktärsdrag som kopplas ihop med offerskap, så som att visa känslor och sårbarhet, konstrueras som feminina och därmed står i kontrast till bilden av en normativ man. Män som uttrycker känslor eller framställs som offer verkar här uppfattas som feminina. Här kan man således se tydliga maskulinitetsnormer och hur de står i förhållande till normer om offerskap. Att känslor och sårbarhet ses som feminina och dessutom värderas negativt kan förstås av det som Connell & Lindén (2008, s.115) benämner som hegemonisk maskulinitet, där normsystemet upprätthåller mäns överordning över kvinnor. I detta sammanhang kan manligt offerskap tolkas som en underordnad maskulinitet, eftersom offrets karaktärsdrag ofta associeras med femininitet (Connell & Lindén 2008, s.116–117). I detta sammanhang blir underordnad maskulinitet användbart för att förstå varför män kan känna ett motstånd inför att identifiera sig som offer. Eftersom offerskap förknippas med feminitet och en typ av sårbarhet riskerar mannen att hamna längre från det hegemoniska maskulinitetsidealet, vilket kan göra att offerrollen blir svår att identifiera sig med.

Vidare inom samma tema beskriver respondenterna att dessa maskulinitetsnormer påverkar deras egen inställning och förväntningar på hur stödsamtalen med män ska vara. För vissa verkar dessa föreställningar finnas redan innan de har haft det första samtalet med en man. Det som är återkommande är att männen förväntas vara mindre känsliga och mer stängda och att samtalen med män således inte förväntas bli så emotionellt jobbiga för stödpersonerna själva. Vi ser denna bild av hur männen de möter förväntas agera ibland annat följande citat:

Men sen kan det ju påverka att jag har nog underliggande förväntningar innan och bygger kanske upp samtalet på ett litet annat sätt.

Jag förväntar mig inte ett så känsligt samtal utan mer ett praktiskt. Lite mer råd och aa lite så.

Intervjupersonerna delar en överensstämmande bild kring normerna och påtalar att de har föreställningar som de går in i samtalet med, vilket Kullberg & Skillmark (2017) har uppmärksammat tidigare. De visar att professionellas arbete och bemötande med utsatta män påverkas av deras egna föreställningar (Kullberg & Skillmark 2017, s.61–62). Således är det rimligt att anta att stödpersonerna i detta fall kommer att påverkas av deras föreställningar kring manliga offer och att det kan ge verkliga konsekvenser på stödsamtalet. När männen speglas på detta sätt i mötet ges de inte möjligheten att gå in på ett känslomässigt plan eftersom de av stödpersonerna möter en annan typ av förväntningar. Stödpersonerna hjälper på så sätt männen att inte ”tappa sitt ansikte” och bli känslomässiga genom att fortsätta behandla honom som en ”riktig man”. När männen bemöts under dessa omständigheter skapas ett spegeljag där de ser sig själva genom stödpersonens förväntningar. Speglingen bidrar till att reproducera bilden av den ”riktiga mannen” som kontrollerad och känslomässigt behärskad (Cooley 1922, s.187-188). Samtidigt är det ingen som kan förklara eller ge svar på vad de gör för att motverka dessa föreställningar i samtalet när de ger stöd till män. De ger istället svar som liknar detta:

men jag försöker att inte lägga så stor vikt vid det för då går man in tror jag med en ganska, alla gör nog det omedvetet, går in med en bild av vad man ska förvänta sig. Och det gör jag nog absolut fortfarande, eller det gör jag fortfarande. Men jag försöker att motarbeta det genom att lägga mindre vikt vid det.

Citatet, som liknar svar från fler av respondenterna, visar att de är medvetna om deras föreställningar och försöker att tänka bort dem. Å ena sidan kan detta tyckas vara bra, då det visar att de kan reflektera över sina egna fördomar. Medvetenheten kring sina egna förutfattade meningar är ett viktigt och ett första steg för att kunna arbeta med

dem. Men, i stödpersonernas fall verkar de istället ignoreras. Att stödpersonen samtidigt säger att "alla gör nog det omedvetet" tyder på att normerna är internaliserade. Trots att de gör det omedvetet, förhåller de sig till normerna. Avsaknaden av ett aktivt agerande och tydliga verktyg för att motverka normerna, menar vi, kan ses som ett tecken på att de åsidosätter att dessa föreställningar finns. Det blir ett förgivettagande av normerna och hur situationen "bör" vara, vilket vi menar dessutom leder till ett förstärkande av normerna eftersom ingenting görs för att bryta det. Istället för att aktivt arbeta med att motverka dessa, kan det istället tolkas som att det upplevs som att det "krävs mindre" av stödpersonerna, och att de "slipper" ett känslomässigt samtal. Det i sin tur kan uppfattas som att det ses som "lättare" att ge stöd till män, då de inte anses lika krävande eftersom de inte är lika emotionella. Det kan bland annat förstås utifrån följande citat:

men om man ska ha ett ärende med en man, så någonstans tänker jag att jaja men det här kommer inte bli så emotionellt farligt för mig för att de kommer inte, de kommer bara nudda det på ytan liksom.

Genom att gå in i stödsamtalet med en förutfattad och potentiellt förenklad föreställning om hur män är och hur samtalet förväntas utvecklas, riskerar stödpersonerna att, medvetet eller omedvetet, agera utifrån dessa antaganden. Detta kan innebära att de tolkar männens uttryck utifrån redan etablerade normer snarare än att vara öppna för variation och avvikelser varje individ emellan. I förlängningen kan ett sådant förhållningssätt bidra till att skapa ett samtalsklimat där känslomässiga uttryck inte aktivt efterfrågas eller ges utrymme, vilket kan begränsa männens möjligheter att öppna upp, även om en sådan vilja finns. Här hjälper thomas teorem oss att förstå den ömsesidiga processen: Om situationen definieras som mindre emotionellt krävande för stödpersonen, blir den också verklig i sina konsekvenser genom det sätt stödpersonen agerar på. Definitionen av situationen kan exempelvis påverka vilka frågor som ställs, vilka ämnen som ges utrymme och vilka uttryck som uppmuntras i samtalet. Fokus kan då i större utsträckning riktas mot praktiska lösningar och information snarare än känslomässig bearbetning.

Det emotionella utrymmet i samtalet riskerar därmed att begränsas, vilket kan leda till att männens potentiella känslor och känslouttryck inte uppmärksammas. Männen kan i sin tur uppfatta dessa signaler och anpassa sitt sätt att agera och uttrycka sig därefter genom att tona ner känslor. När mannen sedan framstår som mer återhållsamma och mindre emotionella riskerar detta att bekräfta stödpersonens ursprungliga tolkning av män som mindre emotionella. På så sätt reproduceras föreställningarna om män och känslor genom interaktionen och blir, i linje med Thomas teorem, verklig i sina konsekvenser (Merton 1968, s.483–484).

Logiken kring Thomas teorem skulle således inte enbart kunna appliceras på hur stödpersoneras fördomar speglas och får verkliga konsekvenser i hur de agerar under stödsamtalet, utan också för att förstå männens perspektiv. I detta fall skulle det innebära att männen, i mötet med stödpersonen, uppfattar stödpersonens signaler om vad som anses vara ett "passande" sätt att uttrycka sig på. Om stödsamtalet framstår som mindre känslomässigt orienterat eller om utrymmet för sårbarhet upplevs som begränsat, kan männen anpassa sitt sätt att kommunicera därefter. Detta kan exempelvis ske genom att mannen fokuserar mer på fakta och praktiska omständigheter och konsekvenser snarare än känslor, eftersom dessa typer av uttryck uppfattas passa bättre in i samtalets ramar. När stödpersonen i sin tur svarar främst på de praktiska delarna av berättelsen förstärks intrycket av att känslomässiga uttryck inte efterfrågas. Med hjälp av Thomas teorem kan man göra denna tolkning, eftersom definitionen och tolkningen av situationen är avgörande här. Om samtalet uppfattas som icke-emotionellt, kommer det också att få konsekvens i form av ett mer återhållsamt uttryck från männens sida. Mannens återhållsamhet blir då inte enbart ett individuellt personlighetsdrag, utan något som formas och förstärks i relation till stödpersonens bemötande och samtalets ramar. Det kan leda till att de inte öppnar upp kring känslor, inte nödvändigtvis för att viljan saknas, utan för att sammanhanget inte upplevs möjliggöra det (Merton 1968, s.484). Denna ömsesidiga tolkningsprocess skulle i sin tur kunna leda till en självuppfyllande profetia, där stödpersonens och mannens ömsesidiga tolkningar bekräftar varandra och bidrar till att upprätthålla föreställningen om män som mindre benägna att uttrycka känslor.

Genom denna diskussion kring maskulinitetsnormer som hinder och tolkningsram för stödsamtalen finns underlag för att besvara den andra frågeställningen. Det framkommer att maskulinitetsnormerna fungerar som en tolkningsram för stödpersonerna. Normer om att män ska vara starka och självständiga påverkar hur stödpersonerna förstår och även bemöter männens behov vilket kan leda till att känslomässiga uttryck ges mindre utrymme i samtalet. Samtidigt riskerar normerna att reproduceras i interaktionen, särskilt när stödpersonerna saknar strategier för att motverka dem. I dessa fall formas ett samtalsklimat där emotionell återhållsamhet framstår som en norm vilket männen kan anpassa sig till. I enlighet med Thomas teorem uppstår då en självuppfyllande profetia där situationen definieras som icke emotionellt orienterad vilket påverkar både stödpersonens bemötande och mannens respons till att bekräfta bilden av den hegemoniska mannen vilket blir en ömsesidig process.

5.4 Tema 4 - Erkännande och legitimitet av män som brottsoffer

Vid genomgång av intervjupersonernas svar, framkommer en återkommande diskussion kring erkännande och legitimitet av män som brottsoffer. Det framgår att männen som intervjupersonerna har samtalat med har svårt att själva identifiera sig som offer, men även att de har ännu svårare att bli erkända som brottsoffer av samhället. Stödpersonerna kopplar det tydligt till maskulinitetsnormer, där sårbarhet och hjälpsökande kan uppfattas som oförenligt med att vara man. Det hänger samman med etablerade föreställningar om vem som räknas som ett "riktigt" brottsoffer, där bilden av mannen inte stämmer överens med bilden av offret. Detta har diskuterats i tidigare forskning, där Burcar (2005, s.162) menar att manliga offret är en paradox, på grund av att "mannen" och "offret" är varandras motsatser. Stödpersonerna uttrycker vidare att föreställningar kring ett idealt offer inte enbart påverkar hur manliga offer bemöts, utan även hur de själva tolkar sin utsatthet. Det kan bero på denna paradox, eftersom männen därmed kan ha svårt att presentera sig som man och samtidigt ett brottsoffer, eftersom det anses vara två separata kategorier som inte hör ihop (Burcar 2005, s.79). Det gör att det inte finns en förväntan att män ska vara offer och att det är svårare för dem att tas på allvar (Burcar 2005, s.164).

Stödpersoner säger följande:

Men sen är det också, i min upplevelse är det lättare att bli erkänd som ett offer om du är mer emotionell och mer sårbar och mer kvinnlig alltså om du är kvinna.

Jag tror att de förminskas litegrann, män, när de är brottsoffer. De är mer accepterat att kvinnor är brottsoffer.

Citaten ovan indikerar att erkännande av offerskap inte enbart handlar om själva utsattheten, utan också hur denna utsatthet uttrycks och uppfattas i interaktionen. På så sätt blir emotionella uttryck en del av själva villkoret för att kunna bli identifierad som brottsoffer. Erkännandet är vidare en fråga om legitimitet och trovärdighet, där könet fungerar som en tolkningsram.

Precis som Burcar (2005, s.79) diskuterar, ser vi att det finns en svårighet med att förena offerskap och manlighet och att offerskap står i kontrast till föreställningarna om hur en man bör vara. För att förklara dessa ideala sätt att vara man på som finns i samhället, kan man använda sig av teorin kring hegemonisk maskulinitet. Det är ett normsystem och en form av "ideal" som fungerar som en riktlinje för hur män ska vara och som dessutom skapar hierarkier mellan olika sätt att vara man på (Connell & Lindén 2008, s.115). Det framgår att en man som samtidigt är ett offer, inte anses nå upp till idealet av hur en man bör vara, alltså stark och dominerande. Detta framträder i intervjupersonernas beskrivningar där sårbarhet återkommande kopplas till femininitet, vilket visar hur vissa sätt att vara man på värderas högre än andra. Stödpersonerna ger även uttryck för detta genom att de inte förenar offerbilden med att vara stark, genom exempelvis följande citat:

I samhällets ögon hade det nog varit lättare för de att bli erkända om de hade varit mer sårbara.

Detta uttryck visar inte bara på en uppfattning om hur erkännande fungerar, utan pekar också på hur erkännande av offerskap i praktiken blir beroende av hur sårbarhet kommuniceras och uppfattas i mötet mellan individ och professionella. Att "vara ett brottsoffer" är således inte en fast kategori, utan något som skapas och bekräftas genom tolkning och interaktion.

Man kan anse att offerskap, som innebär svaghet och sårbarhet inte når upp till den normativa bilden av hur en man bör vara, utan istället är tillhörande en underordnad maskulinitet, alltså en form av manlighet som exkluderas i jämförelse med den ideala hegemoniska mannen. Det definieras i citaten genom att ett manligt offer kopplas till feminitet, och därmed bryter mot normer för hur en man anses ska vara (Connell & Lindén 2008, s.116–117). I citaten ovan ser vi att offerskapet lätt förknippas med att vara kvinnlig och sårbar, vilket är två faktorer som inte passar in i den maskulina ramen. Det skulle kunna innebära att offerskapet i sig blir svårare att identifiera sig med som man, eftersom det samtidigt kräver en form av positionering i förhållande till det manliga idealet. I förlängningen kan detta bli en faktor som påverkar hur män uppfattar och ser sig själva och huruvida de identifierar sig som brottsoffer.

Det har nog varit fler tillfällen om man ser över tid, där man har fått säga till männen “du är ju liksom ett brottsoffer”.

men själva liksom offerrollen i det, den tar de inte mot på samma sätt tror jag, utan det är nog bara titeln. De vet väl om att dem är ett brottsoffer och de har ju polisanmält och så, men har nog svårare kanske att säga, alltså kalla sig själva att jag är ett offer och jag har varit utsatt för det här.

När stödpersonerna har förväntningar på vem som är och ses som ett ”riktigt” brottsoffer kan det, men kanske inte nödvändigtvis medvetet, påverka hur de tolkar och ser situationen och mannen i fråga. Det som är objektivt sant eller hur situationen faktiskt är, spelar liten roll. Det är istället individens subjektiva uppfattning av situationen och hur hen tolkar den som är det som är viktigt. Hur en person agerar i situationer är kopplat till hur personen ser på den, oberoende av vad sanningen är, enligt thomas theorem (Thomas & Thomas 1923, s.171-172). Stödpersonens inre tolkningar av situationen kan därmed påverka hur situationen tar form i praktiken och samtidigt påverkas dessa tolkningar av interaktionen med mannen. Om stödsökaren uppfattar situationen som att stödpersonen inte ser honom som ett ”riktigt” offer, oberoende om det är uttalat eller inte, kan detta påverka hur han agerar och uttrycker sig i samtalet. Felaktiga uppfattningar leder till självuppfyllande profetior, där en gemensam uppfattning av mannen som ett icke-offer bidrar till att befästa och reproducera denna förväntning genom en

ömsesidig tolkningsprocess. Även om uppfattningen, som i detta fall att män inte uppfyller offerstatus, inte är sann, blir den sann genom människors uppfattning och det lever på så sätt kvar genom människors handlingar (Merton 1968, s.468). Om mäns utsatthet inte definieras som ett "riktigt" offerskap, kan det leda till att de inte söker hjälp eller uttrycker sina behov, eftersom de inte ser sin situation som legitim.

Männens självbild som offer kan således förstås genom spegeljaget, vilket innebär att individens självbild formas i relation till hur den uppfattar att andra ser på den (Cooley 1922, s.187-188). I mötet mellan stödperson och brottsutsatt blir stödpersonens bemötande därför betydelsefullt för hur mannen tolkar sin egen situation och positionerar sig själv i relation till rollen som brottsoffer. Samtidigt bör detta inte förstås som en enkel orsak-verkan-process, utan som att både stödpersonen och mannens tolkningar är förankrade i samma samhälleliga normer kring maskulinitet och offerskap, vilket för att spegeljaget i sin tur aktiveras. Det innebär att både stödpersonen och mannen är skapare av detta.

Om stödpersonen genom omedvetna fördomar exempelvis ifrågasätter mannens berättelse eller bemöter honom med en osäkerhet kan mannen uppfatta att hans utsatthet inte fullt ut erkänns. Detta kan leda till att han börjar tvivla på om det han varit med om gör honom till ett verkligt offer eller om han har rätt att söka stöd. Genom processer som denna internaliseras omgivningens reaktioner, agerande och förhållningssätt i mannens självbild vilket kan bidra till en minskad benägenhet att uttrycka behov av stöd samt att identifiera sig som brottsoffer. Mannens självförsäelse formas därmed inte endast inom individen, utan i en pågående interaktion där stödpersonens bemötande påverkar hur mannen ser på sig själv, samtidigt som mannens sätt att uttrycka sig påverkar stödpersonens fortsatta tolkningar av honom (Cooley 1922, s.184-185). Processen blir därmed ömsesidig, där båda parter handlingar och tolkningar bidrar till att skapa och reproducera föreställningar om manligt offerskap.

Vidare kan processen kring spegeljaget och mannens egen känsla av offerskap också förstås i ljuset av maskulinitetsnormer, där män ofta förväntas vara starka, självständiga och emotionellt kontrollerade. Att identifiera sig som ett brottsoffer står som tidigare

nämnt i kontrast till de traditionella föreställningarna om manlighet. Mannen kan redan innan mötet med stödpersoner bära på en osäkerhet om hans erfarenheter räknas som utsatthet eller om han har rätt att söka hjälp. I ljuset av spegeljaget blir stödpersonens bemötande därför särskilt betydelsefullt. Om mannen uppfattar att hans utsatthet ifrågasätta eller tonas ner kan detta förstärka känslor av tvivel eftersom bemötandet bekräftar de normer som säger att män inte bör vara sårbara och svaga offer. Detta kan ytterligare bidra till att mannen distansera sig från offeridentiteten.

Därmed formas mannens självbild mellan individ och omgivning vilket påverkar hur mannen förstår sig själv och sin situation (Cooley 1922, s.187-188). Detta kan på lång sikt leda till en ond cirkel. Om män inte erkänns som brottsoffer så minskar sannolikheten att de söker hjälp. Detta kan bidra till ett mörkertal där mäns utsatthet inte synliggörs i samma utsträckning. När mäns utsatthet inte syns, förstärks också bilden av att män sällan är offer, vilket i sin tur gör det ännu svårare för dem att bli erkända som brottsoffer. Denna process kan förstås som en återkopplande cirkel där strukturella normer och individuella interaktioner samverkar och successivt förstärker varandra. Dessa konsekvenser är något som en stödperson sammanfattar mycket bra:

Nej, asså, det är, i det stora hela så är det normerna. Men att det är liksom att internaliserade och externa normer i samhället gör att de inte ser sig själva som offer och därmed inte söker hjälp liksom. Och eftersom de inte söker hjälp så har samhället svårare att se dem som offer och sen bara går det runt så liksom.

Resultatet synliggör hur offerskap ofta förknippas med svaghet och sårbarhet vilket verkar göra det svårare för män att identifiera sig som brottsoffer. Studien problematiserar därmed även föreställningen av offerskap som något som motsätter sig styrka och handlingskraft. Det vill säga att vara offer inte bör förknippas med svaghet och hjälplöshet. Det problematiserar vi genom att ifrågasätta och uppmärksamma mäns svårigheter att uppnå offerstatus på grund av rådande egenskaper som ett offer anses ha. I materialet framträder istället hur erkännandet av den egna utsattheten också kan förstås som ett uttryck för självmedvetenhet och en medvetenhet om rätten till stöd och hjälp. Resultatet

visar samtidigt att offerskap är socialt konstruerat, och att vissa former framstår som mer riktiga och legitima än andra. Föreställningen om offerskap som feminint och sårbart riskerar därför att få konkreta konsekvenser för mäns möjligheter att identifiera sig som brottsoffer och söka stöd.

Slutligen bidrar tema fyra till att besvara båda frågeställningarna genom att visa hur stödpersoner tolkar mäns utsatthet utifrån föreställningar om vem som räknas som ett "riktigt" offer. Eftersom offerskap ofta kopplas till sårbarhet riskerar mäns utsatthet att inte fullt ut erkännas, vilket påverkar både tolkning och bemötande. Temat synliggör också hur maskulinitetsnormer påverkar männens egen möjlighet att identifiera sig som brottsoffer. Dessa tolkningar får konsekvenser i interaktionen och bidrar till att upprätthålla föreställningen om män som mindre benägna att vara brottsoffer, vilket Thomas teorem har använts som en förklaringsram.

6. Avslutande diskussion

Syftet med studien var att undersöka hur stödpersoner på Brottsofferjouren beskriver och tolkar mäns utsatthet. Studien har genom intervjuer funnit att mäns utsatthet inte enbart kan förstås som ett individuellt fenomen, utan som något som formas i ett samspel mellan sociala normer, individuella uttryck samt stödpersoners tolkningar och agerande i mötet.

Studien har uppnått syftet att svara på frågeställningarna och kommit fram till att stödpersoner tolkar och beskriver mäns utsatthet som mindre emotionell och mer saklig, vilket påverkar hur deras behov förstås och bemöts, vilket besvarar den första frågeställningen ”*Hur beskriver och tolkar stödpersoner mäns utsatthet?*”. Vi ser att män i lägre utsträckning söker stöd, vilket både bekräftas i vårt material samt i den tidigare forskningen. Samtidigt framträder en mer komplex bild av fenomenet, där föreställningar om mäns begränsade hjälpsökande tycks leva kvar även när stödpersoners egna erfarenheter delvis pekar i en annan riktning. Det tyder på att etablerade uppfattningar påverkar hur erfarenheter tolkas och hur man värderar dem.

Vidare visar analysen att män ofta beskrivs som mer sakliga, återhållsamma och mindre emotionella i stödsamtal. Det bidrar till att stödpersoner går in med vissa förväntningar på hur män uttrycker sig och vilka behov de har. Vi ser att dessa föreställningar riskerar att påverka hur stödet utformas, där män i högre utsträckning erbjuds praktisk hjälp snarare än emotionellt stöd, vilket bekräftas av tidigare forskning. Det kan leda till att emotionella behov förbises, även fast de finns. Här blir det centralt att förstå att dessa förväntningar inte enbart är individuella antaganden, utan formas i ett bredare samhällsligt normsystem kring kön och emotioner.

Den andra frågeställningen ”*Hur påverkar maskulinitetsnormer stödpersoners tolkningar och bemötande av mäns utsatthet?*” besvaras med att maskulinitetsnormer fungerar som en tolkningsram som påverkar både hur stödpersoner förstår mäns uttryck och vilket stöd som ges, vilket riskerar att reproducera normerna i praktiken.

Hegemonisk maskulinitet framträder som en central förklaringsram i vår studie. Normer om att män ska vara starka, självständiga och inte visa sårbarhet fungerar som en tolkningsram för hur stödpersonerna uppfattar männens beteende och uttryck. När män exempelvis uttrycker sig sakligt eller undviker att prata om känslor kan detta tolkas som att de inte efterfrågar emotionellt stöd. Stödpersonerna anpassar då samtalet mot praktiska lösningar och information snarare än känslomässigt stöd. På så sätt omsätts maskulinitetsnormer konkret i samtalet. Även om stödpersonerna är medvetna om dessa normer, ser vi att det saknas tydliga strategier för att aktivt motverka dem, vilket leder till att normerna istället därför riskerar att reproduceras i stödsituationen.

Slutligen visar vår studie att män har svårare att bli erkända som brottsoffer, både av samhället och i vissa fall av sig själva. Offerskap kopplas i hög grad till sårbarhet och emotionella sätt att uttrycka sig, vilket ofta förknippas med feminitet och därmed står i kontrast till maskulina ideal. Vi ser att detta påverkar både hur män bemöts och hur de själva tolkar sin utsatthet. Detta kan leda till en självförstärkande process där bristande erkännande bidrar till minskat hjälpsökande, vilket i sin tur förstärker bilden av att män sällan är brottsoffer.

Sammantaget visar vår studie att mäns utsatthet formas i en ömsesidig tolkningsprocess, där stödpersoners och brottsutsattas föreställningar samverkar och bidrar till att både möjliggöra och begränsa erkännandet av män som brottsoffer. Det kan förstås utifrån ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv, där mening och identitet skapas i social interaktion. Studiens resultat ligger i linje med den tidigare forskningen som visar att maskulinitetsnormer påverkar mäns möjligheter att identifiera sig som brottsoffer och att söka stöd (Hine, B., Bates, E. A. & Wallace, S. 2022, s.2). Tidigare forskning framhåller samtidigt att föreställningar om manlighet, såsom krav på styrka, självständighet och emotionell kontroll kan bidra till att män i lägre utsträckning uttrycker utsatthet och söker hjälp. Våra resultat stämmer således överens med den tidigare forskningen kring att maskulinitetsnormer utgör ett centralt hinder i mäns hjälpsökande process.

Samtidigt bidrar denna studie med en fördjupad förståelse av fenomenet genom att synliggöra hur dessa normer inte enbart påverkar männen själva, utan även reproduceras

och förstärks i mötet med stödpersoner. Medan Burcar (2005) och Bodin (2025) främst fokuserar på mäns egna upplevelser och strategier, riktar denna studie istället uppmärksamhet mot stödpersoners tolkningar och bemötande och vad dessa har för betydelse för männens erkännande som brottsoffer. Resultaten visar att stödpersoner, medvetet eller omedvetet bär med sig föreställningar om män som mer sakliga, återhållsamma och mindre emotionella vilket påverkar hur stödet utformas. Det ser vi även i Kullberg och Skillmark (2017), som visar att professionellas föreställningar om maskulinitet kan påverka förståelsen av mäns utsatthet, däremot konkretiserar denna studie hur detta kan tas i uttryck i själva stödsituationen.

Stödpersonerna visar på att det finns en förståelse för hur normer kring män som brottsoffer kan få konsekvenser, även om medvetenheten kring vem som reproducerar dessa normer kanske inte förstås. Resultatet tyder på att stödpersoner har etablerade föreställningar, både kring hur män som offer ska bete sig och vem som egentligen räknas som ett legitimt offer. De är medvetna om fördomarna, men mindre medvetna om hur de faktiskt påverkar interaktionen när de inte aktivt problematiseras. Att gå in ett samtal med ambitionen att vara neutral eller ha ”ett blankt blad” är därför inte tillräckligt i sig, eftersom tolkningar alltid sker inom redan existerade normer. Det handlar alltså inte bara om vad som sägs och inte sägs, utan hur situationen förstås från början.

I relation till maskulinitetsnormer innebär detta att föreställningar om hur män som brottsoffer ”bör” vara behöver utmanas. Så länge dessa tolkningar inte synliggörs eller problematiseras riskerar de att reproducera sig själva i mötet. En sådan process kan förstås som en ond cirkel där strukturella normer och individuella interaktioner samverkar och successivt förstärker varandra. För att bryta denna process krävs inte enbart ett försök till neutralitet, utan en aktiv reflektion kring hur normer påverkar tolkning och bemötande. När dessa tolkningar förändras, förändras också förutsättningarna i interaktionen. På så sätt kan det som tidigare uppfattats som “verkligt” omdefinieras (Merton 1968, s.487).

En central slutsats i studien är att maskulinitetsnormer och föreställningar om offerskap inte enbart bör förstås som individuella åsikter eller fördomar hos stödpersonerna.

Istället visar resultaten att normerna skapas och reproduceras i interaktionen mellan stödperson och stödsökare, där båda parter påverkar och anpassar sig till varandra i en ömsesidig tolkningsprocess där föreställningar om män och offerskap får betydelse i mötet.

Resultaten bör därför inte enbart förstås som att stödpersonerna medvetet begränsar mäns möjligheter att uttrycka känslor eller identifieras som brottsoffer. Det är en oavsiktlig konsekvens, där man egentligen bara vill vara behjälplig genom att låta mannen stanna inom ramen för en "riktig man". Snarare visar studien hur både stödpersoner och stödsökande verkar inom samma samhälleliga normsystem, kring kön och offerskap. Ur ett sociologiskt perspektiv synliggör detta hur normer får konkreta konsekvenser i mellanmänskliga möten och hur stödsamtal blir en plats där föreställningar om manlighet och offerskap reproduceras genom en ömsesidig tolkningsprocess. Stödpersonerna blir därför medskapande till ett offer som inte kan se sig själva som ett offer.

Denna studie har enbart undersökt en utvald Brottsofferjour. Det skulle således vara relevant att undersöka fler Brottsofferjourer och se hur dess arbetssätt och organisation påverkar hur mäns utsatthet förstås och bemöts. Likaså skulle det vara relevant att genomföra jämförande studier mellan olika typer av stödverksamheter eller organisationer för att se hur dessa faktorer skiljer sig åt. Sådana typer av studier skulle kunna synliggöra om de mönster som identifierats i denna studie är kontextbundna eller mer generella.

En annan möjlig forskningsinriktning är att fokusera specifikt på hur interaktionen mellan stödperson och brottsutsatt bidrar till att forma förståelsen av offerskap i stunden, genom exempelvis observationsstudier av stödsamtal. Detta skulle kunna fördjupa förståelsen för den faktiska praktiken.

7. Referenser

Bodin, M. (2025). *Mäns upplevelser av utsatthet för våld i nära relation, hjälpsökande och stöd: En intervjustudie*. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Uppsala universitet. Tillgänglig på: https://www.uu.se/download/18.42671f6199769aad57806e/1758809095847/NCK-rapport%202025_2_M%C3%A4ns%20upplevelser%20av%20utsatthet%20f%C3%B6r%20v%C3%A5ld_FINAL.pdf [Hämtad: 24 mars 2026].

Brottsofferjouren (2026). *Om oss*.
<https://www.brottsofferjouren.se/om-oss/> [Hämtad: 8 april 2026].

Bryman, A., & Nilsson, B. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.

Burcar Alm, V. (2005). *Gestaltningar av offererfarenheter: Samtal med unga män som utsatts för brott*. Lund: Sociologiska institutionen, Lunds universitet. Tillgänglig på: <https://lucris.lub.lu.se/ws/files/4858901/1515540.pdf> [Hämtad: 24 mars 2026].

Christie, N. (2001). Det idealiska offret. Åkerström, M. & Sahlin, I (red.) (2001). *Det motspänstiga offret*. Studentlitteratur. s.46–60.

Collins, R. (1994). *Four Sociological Traditions*. New York: Oxford University Press.

Connell, R., & Lindén, Å. (2008). *Maskuliniteter*. Daidalos.

Cooley, C.H. (1922) *Human Nature and the Social Order*. New York: Charles Scribner's Sons. Tillgänglig via: https://search.alexanderstreet.com/view/work/bibliographic_entity%7Cbibliographic_details%7C4720127#page/215/mode/1/chapter/bibliographic_entity%7Cdocument%7C4720138 [Hämtad: 14 april 2026].

Hine, B., Bates, E. A., & Wallace, S. (2022). "I Have Guys Call Me and Say 'I Can't Be the Victim of Domestic Abuse'": Exploring the Experiences of Telephone Support

Providers for Male Victims of Domestic Violence and Abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(7–8), NP5594–NP5625.

<https://doi.org/10.1177/0886260520944551> [Hämtad: 25 mars 2026].

Kullberg, C., & Skillmark, M. (2017). The significance of position for Swedish social workers understanding of young men's victimization of violence. *Socialarbetares förståelse av män som brottsoffer Nordic Social Work Research*, 7(1), 54-61.

<https://doi.org/10.1080/2156857X.2016.1192056> [Hämtad: 24 Mars 2026]

McLeod, D. A., Ozturk, B., Butler-King, R. L., & Peek, H. (2024). Male Survivors of Domestic Violence, Challenges in Cultural Response, and Impact on Identity and Help-Seeking Behaviors: A Systematic Review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 25(2), s.1397–1410.

<https://doi.org/10.1177/15248380231177318> [Hämtad: 25 mars 2026].

Merton, R.K. (1968) *Social Theory and Social Structure*. New York: Free Press. Tillgänglig via: https://search.alexanderstreet.com/view/work/bibliographic_entity%7Cbibliographic_details%7C4708013#page/487/mode/1/chapter/bibliographic_entity%7Cdocument%7C4708036 [Hämtad: 15 april 2026].

Sarnecki, J. & Carlsson, C. (2022). *Brottsligheten och samhället*. Studentlitteratur.

Tavory, I. & Timmermans, S. (2014). *Abductive analysis: Theorizing Qualitative Research*. The University of Chicago Press.

Tham, H. (2001). Brottsoffrets uppkomst och framtid. Åkerström, M & Sahlin, I (red.) *Det motspänstiga offret*. Studentlitteratur. s.27–45.

Thomas, W. I. & Thomas, D. S. (1923). *The child in America: Behavior problems and programs*. New York: Alfred A. Knopf. Tillgänglig via: <https://archive.org/details/chil-dinamerica00thom/page/572/mode/2up> [Hämtad: 15 april 2026].

Ungdomsstyrelsen (2013). *Hjältar och monster: Samhällssyn och värderingar hos unga*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1 – Missivbrev

LUNDS UNIVERSITET
Samhällsvetenskapliga fakulteten

Hej!

Våra namn är Ellen Vesterlund och Hannah Bauhn Eriksson och vi studerar kriminologi vid Lunds universitet. Vi skriver just nu vårt examensarbete om hur stödpersoner upplever mäns brottsutsatthet. Syftet med uppsatsen är att undersöka och diskutera hur stödpersoner upplever mäns inställning till stöd efter brottsutsatthet.

Vi önskar därmed att intervjua stödpersoner som kommer i kontakt med män som har varit utsatta för brott. Vi kommer att ställa frågor som berör hur ni upplever mäns inställning och känslor till offerskap samt vilja till stöd.

Vi söker dig som frivilligt kan tänka dig att ställa upp på en intervju för deltagande i studien. Du behöver ha erfarenhet av att ha gett stöd till minst två brottsutsatta män för att kunna besvara frågorna.

Beräknad tidsåtgång för intervjuerna är cirka 45 minuter och sker digitalt via plattformen Zoom. Intervjuerna utförs av båda författarna i arbetet.

Studien följer Vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom samhällsvetenskaplig forskning och deltagandet i studien är frivillig. Vi eftersträvar konfidentialitet och kommer att behandla dina uppgifter med stor försiktighet. Deltagandet är helt anonymt och all data kommer att raderas när uppsatsen är godkänd. Deltagande kräver ett muntligt samtycke och alla deltagare har rätt att avbryta sitt deltagande i studien när som helst.

Vi skulle vara mycket tacksamma om du skulle vilja ta din tid och delta i studien. Vid intresse, hör av dig till Ellen genom kontaktuppgifterna som är bifogade nedan. Likaså om det önskas mer information om studien.

Med vänlig hälsning
Ellen Vesterlund & Hannah Bauhn Eriksson

Mobilnummer: [REDACTED]
E-post: el1433ve-s@student.lu.se

8.2 Bilaga 2 - Intervjuguide

Intervjuguide – stödpersoners perspektiv på mäns utsatthet

Inledning:

- Tacka för deltagandet.
- Presentera syftet: ”Vi vill förstå hur stödpersoner beskriver och tolkar mäns utsatthet och hur detta kan påverka männens möjlighet att erkännas som offer.”
- Informera att intervjun spelas in men kommer att raderas, samt att intervjun tar ca 45 minuter.
- Informera om sekretess och frivilligt deltagande.
- Be om samtycke: ”Känns det okej att vi använder dina svar i vår uppsats?”

Tema 1: Stödpersonens roll och erfarenheter

- Kan du berätta om ditt uppdrag som stödperson på Brottsofferjouren?
 - Hur länge har du varit verksam?
- Hur stor andel av de personer du ger stöd till är män?
 - Om män är underrepresenterade: Varför tror du att det är så?
- Hur upplever du arbetet med att stödja män?
- Finns det några särskilda svårigheter eller hinder med att ge stöd till män?
 - Uppföljning: Kan du ge ett konkret exempel?

Tema 2: Mäns erfarenheter och uttryck

- Hur upplever du att män berättar om sina erfarenheter? Finns det några likheter eller skillnader jämfört med andra?
 - Om ja: På vilket sätt märks det i samtalet?
- Hur upplever du att män uttrycker känslor i samtalet?
 - Finns det något som kan vara svårare att prata om?
 - Uppföljning: Kan du ge exempel?
- Vilka faktorer tror du påverkar hur män själva beskriver sin situation?
- Vad uppfattar du att männen vill få ut av samtalet? Exempel: information, känslomässigt stöd, rådgivning.
 - Upplever du några skillnader? Vad tror du att det beror på?
- Upplever du att männen berättar om sin utsatthet för nära anhöriga?
- Anser du att det är viktigt att prata om vad man har blivit utsatt för?

Tema 3: Bemötande och erkännande

- Hur upplever du att samhället ser på män som brottsoffer?
- Hur påverkar dina tolkningar och förståelser det stöd som ges till män?
 - Gör du något för att motverka dessa i samtalet med män?
- Finns det risk att vissa mäns utsatthet förbises? Varför?
- Vad innebär det, enligt dig, att bli erkänd som “offer” i ditt arbete?

- Upplever du att män har svårare eller lättare att bli erkända som offer jämfört med andra?
 - Vilka faktorer påverkar om en man erkänns som offer?
- Har du något exempel på en situation där en mans utsatthet ifrågasattes eller erkändes?

Tema 4: Normer och föreställningar

- Vilken roll tror du att samhälleliga normer (t.ex. kring maskulinitet) spelar i hur mäns utsatthet förstås?
- Upplever du att det finns föreställningar som påverkar hur du eller andra bemöter utsatta män?
 - Om ja, gör du något för att motverka dessa i samtalet med män?
- Hur påverkar dessa normer männens benägenhet att söka hjälp?

Avslutning

- Är det något som vi inte har frågat om, men som du tycker är viktigt att lyfta?
- Tacka och bekräfta samtycke.

LUNDS UNIVERSITET
Sociologiska institutionen
Box 114, 221 00 LUND
www.soc.lu.se